

MARKSİZM VE SEÇİMLER

Sinan KARASU

YEREL SEÇİMLER VE DEVRİMCİ PERSPEKTİFLER	2
Güncel Durum	2
Seçimler Nedir, Ne Değildir?	9
Seçimlerde Kime Oy Vermeli?	17
DARBE TEHDİDİ VE SEÇİMLER	19
Darbe Tehdidi ve Seçimler	20
Darbe Kime Geliyor?	22
Darbe ile Meclis Birbirini Dışlar Mı?	24
Seçimler ve Bolşevik Anlayış	24
Ne Yapmalı?	26

YEREL SEÇİMLER VE DEVRİMCİ PERSPEKTİFLER

İşçi sınıfının ekonomik temelli mücadelelerinin, her an her yerden çıkan Ergenekon malzemelerinin ve tüm dünyayı sarsan derin bir ekonomik krizin var olduğu koşullar altında, genel seçimlerden iki yıl sonra bu kez yerel seçimler için sandığa gidiliyor. Bu seçim döneminin iki yıl önceki genel seçimlerden en büyük farkı, partilerin ya da adayların değişen güç oranları değil, işçi sınıfının öncü kesimlerinin grev ve direnişlerle mücadele alanına inmiş olmasıdır. Buna mukabil, bir önceki seçim döneminin bol tartışmalı, hırğürlü atmosferinden pek eser yok. Diğer birçok sorunun yanı sıra, son seçimlerde barajı geçmiş partiler (geçen iki yıllık sürede güç dengelerinin çok fazla değişmemiş olduğunu düşünerek) yerlerine razı olduklarından, seçimlere görece sönük bir havada giriliyor. Burjuvazinin gerek siyasetçileri gerekse de yazarları yerel seçimleri son genel seçimlerin küçük ölçekli bir tekrarı olarak görüyor, genele ilişkin önemli bir sürpriz beklemiyorlar.

Bu tespitin ne denli doğru olduğu bilinmez, ama burjuva kamuoyunun böyle bir yaklaşım içinde olması, burjuvazinin seçimleri tümüyle bir kenara bıraktığı, kendi akışında gerçekleşmesine izin vereceği anlamına gelmiyor. Bir yandan aleni rüşvete giren “yardım” kampanyaları, diğer yandan hamaset edebiyatları ve iman beyanları ile burjuvazi elbette seçime hazırlanıyor. Bu bakımdan, çok *farklı araçlarla* ve elbette çok *farklı amaçlarla*, bizlerin de seçimlere ilişkin rotamızı belirlememiz, somut taktiklerimizi ve politikalarımızı oluşturmamız gerekiyor.

Güncel Durum

Seçimlere ilişkin tutum alabilmek, genel siyasi yaklaşımın yanı sıra, somut durumu tahlil etmeyi, güçler dengesini dikkate almayı gerektirir. Bu nedenle, seçimlere ilişkin tavrımızdan önce, güncel gelişmeleri değerlendirmekte yarar var.

Elbette yalnızca Türkiye'nin değil, tüm dünyanın gündemini ekonomik kriz meşgul ediyor. İlk başta uluslararası finans piyasalarını altüst eden kriz, ardından çıkış noktası olan üretim sektöründe kendisini hissettirdi ve ülke ya da kıta ayrımı yapmaksızın bütün dünyaya yayıldı. Son on yılda uluslararası piyasalarla giderek daha içli dışlı olan Türkiye ekonomisi de bu krizden payını aldı ve zaten duraklama içine girdiği bir dönemde uluslararası kapitalist krizle birlikte daha da sarsıldı. Fabrikalarda işten çıkartmalar hızlandırıldı, geçici ya da temelli kapatmalar, ücret kesintileri, işten çıkarma tehditleri vs. ile işçi sınıfının çalışma hayatı iyiden iyiye kâbusa dönüştü.

Krizin gelmekte olduğunu ilk başta reddeden, krizin “teğet geçeceğini” ya da gelse bile kısa süreceğini söyleyen burjuvazinin siyasi temsilcileri, 2008'in sonlarına doğru gerçeğin en azından bir kısmını kabul etmeye başladılar: Dünya kapitalizmi uzun yıllardır ertelediği bir krizin pençesindeydi

ve Türkiye de bundan payına düşeni alacaktı. Fakat belirtildiği üzere, bu söylenen işin yalnızca bir kısmıydı.

Burjuvazinin mevcut temsilcisi AKP (ve birçok burjuva yazarçizer) ilk başta krizi kesin bir dille reddetti; iddiaya göre, son on yılda yapılan değişikliklerle Türk ekonomisi krizlere karşı dayanıklı hale gelmişti. Yalanlarla geçiştirilmeye çalışılan kriz artık reddedilemez konuma geldiğinde ise başka bir türkü tutturuldu. Yeni iddiaya göre, krizin “bizimle” alakası yoktur; Türkiye dış güçlerin, yabancı ülke ekonomilerinin işbilmezliğinin ve bunun sonucunda girdiği krizin sıkıntısını çekmektedir! Yani, kendisini her seferinde yeni bir parti, yeni bir siyasi yapılanma diye tarif eden AKP, Türk egemenlerinin her şeyi “dış mihraklara” bağlayan o eski komplocu zihniyetinden medet umuyor. Elbette bu söylenenler her yönüyle büyük bir yalandan ibarettir. Bu yalanın iki boyutuna değinmek gerekiyor.

Türk burjuvazisi kendinden menkul bir sınıf değildir. Nasıl Türkiye proletaryası uluslararası bir sınıf olan proletaryanın, dünya işçi sınıfının bir parçasıysa, Türk burjuvazisi de uluslararası bir sınıf olan dünya burjuvazisinin bir parçasıdır. Burjuvazinin uluslararası kimliğini proletaryadan ayıran en önemli yön, bu dünya çapındaki sınıfı oluşturan unsurların (yani tek tek burjuvaların), proletarya örneğinde olduğu gibi, aslında her yönüyle ortak çıkarlara sahip bir sınıf değil, birbiriyle rekabet içinde olan ve aralarındaki birlikteliği proletaryaya olan düşmanlıklarından alan bir sınıf olmasıdır. Her seferinde daha fazla kâr elde etme arzusu burjuvaziyi bir yandan proletaryaya karşı birleştirirken, diğer yandan kendi içinde büyük bir rekabete sürükler. Bu nedenle *burjuvalar birer düşman kardeştir*. Kapitalizmin ilk çıktığı günden bu yana “aşamadığı” ve zaten aşamayacağı bir çelişkidir bu. Burjuvazi uluslararası bir sınıftır, ama uluslararası, hattâ iş oraya geldiye ulusal bir birlik bile sağlayamaz. Gerçek anlamıyla uluslararası bir birliktelik ancak işçi sınıfının iktidarı altında olabilir.

Kapitalistler farklı dönemlerde sermaye birikimine giriştiklerinden farklı gelişim aşamalarında bulunurlar ve bu temelde aralarında “büyük balık-küçük balık” ilişkisi, yani uluslararası işbölümü hâkimdir. Bu çerçevede, yarışa düşman kardeşlerinden sonra girmiş olan Türk burjuvazisi, uluslararası kapitalizmle ilişkilerini gerçek anlamda sıkılaştırabilmek için yirminci yüzyılın sonunu beklemek durumunda kaldı. 1980’de işçi sınıfını ve örgütlülüklerini dağıtıp paramparça eden Türk burjuvazisi bu yöndeki adımlarını sıkılaştırdı ve o dönemde başlayan süreç 2000’li yıllardaki AKP iktidarı sırasında tepe noktasına ulaştı. Gelinek noktada, dünya burjuvazisinden ve özel olarak da ABD-AB kapitalizminden kendisini ayrı bir yere koymaya çalışan, krizin sorumlusu olarak kendisinin değil, dış mihrakların suçlanması gerektiğini söyleyen Türk burjuvazisi ve onun ideologları, bugün şikâyetçisi oldukları uluslararası kapitalizme zamanında güle oynaya eklemişlerdir. Özel olarak AKP ise, bizzat bu projenin daha pürüzsüz gerçekleşmesi için adeta yoktan var edilmiş bir partidir. Burjuvazinin 2000’li yılların başında diğer bütün partilerin yerine yeni bir partiye geçmiş olmasının, yani at değiştirmiş olmasının nedeni bizzat uluslararası kapitalizmle ilişkilerini daha iyi yürütecek, içeride buna uygun hamleler yapacak bir iktidara ihtiyaç duyuyor olmasıydı.

Yani kapitalizm altında zaten kaçınılmaz olan uluslararası piyasalarla ilişkileri daha da sıkılaştıran bizzat Türk burjuvazisi olmuştur, kimse Türk burjuvazisine bir şey dayatmamıştır. Nitekim son 20-25 yıldır gelip giden sayısız hükümetten hiçbiri –aralarındaki sözde farklılıklara karşın– bu sürece karşı durmamıştır. Nitekim bugün de burjuvazinin ya da onun güncel sözcüsü olan AKP’li vekillerin hiçbirinden dış piyasalarla ilişkiyi koparmak ya da gevşetmek gerektiği yönünde herhangi bir beyana rastgelmeyoruz, zira bu ilişki Türkiye’deki egemen sınıfın yararınadır.

Meselenin diğer ayağına bakacak olursak, uluslararası piyasalarla bütünleşen Türk ekonomisi, dünya çapındaki krizden yediği darbe bir tarafa, zaten bu uluslararası krizden önce bir krizin eşğine gelip dayanmıştı. Tıpkı diğer ülkelerdeki ekonomiler gibi, Türkiye ekonomisinin de nihayetinde kendi iç dinamikleri vardır. Burada yanlış olan yaklaşım, Türk ekonomisini tümüyle dışarıya bağımlı (ya da bunun tam tersi ama tamamlayıcısı bir görüşle) tümüyle kendi ayakları üzerinde duran bir ekonomi olarak görmek ya da hayal etmektir. Türk burjuvazisi kalkış noktası, ana pazarı ve beslendiği yer bakımından Türkiye’ye aittir, ama uluslararası sistemin bir parçasıdır. Kendi “ulusal” müdahaleleriyle

ya da politikalarıyla dünya kapitalizminin iç mekanizmaları ve politikaları organik bir bütün oluşturur. Başka bir deyişle, uluslararası kapitalizmin dinamikleri her ülkede farklı şekilde tezahür eder, sonra bu bütünün oluşturduğu “ulusal” parça dünya kapitalizmi üzerinde etkiye bulunur ve bu karşılıklı ilişki neticesinde kapitalizm egemenliğini sürdürür.

İşte bu temelde işleyen Türkiye ekonomisi zaten 2007 yılından itibaren önemli bir duraklama içine girmişti. 2000’li yılların başındaki krizin ardından başlayan yükseliş dönemi 2006’nın sonlarına doğru durdu. AKP hükümeti esasen ekonomiye mucizevi bir atılım kazandırmaktan ziyade, enkaz halindeki ekonomiyi ayakları üzerine dikmiş ve bu temelde bir ekonomik canlanma yaşanmıştı. Sınırlı niteliğe sahip olsa da burjuvazi tarafından allanıp pullanan bu canlılık, çok geçmeden gerçek yüzünü gösterdi. Örneğin tekstil sektöründe son iki yılda işten çıkarılan işçi sayısı 250 bini buluyor. Bu iki yılda sayısız tekstil ve konfeksiyon fabrikası kapandı. Keza inşaat sektöründe 2007’den bu yana başlayan bir durgunluk var. Diğer sektörlerde de durum iç açıcı değil. 2009’daki kriz işte bu ulusal ve uluslararası etkenlerin birleşmesinin bir ürünüdür, “kusursuz işleyen bir ekonominin dış etkenlerden ötürü şarmpole yuvarlanması” değildir.

Türkiye’nin ekonomik gündemini kriz meşgul ederken, siyasi gündeminde “Ergenekon” davası var. Geçen yıl Mart ayında AKP’nin belki de en dibe vurduğu, kapatma davasının her tarafta konuşulduğu ve başbakanın bazı AKP’liler tarafından arkadan hançerlenme korkusuyla tehditvâri açıklamalar yaptığı dönemde, AKP’nin lale devrinin bittiğinden bahsetmiş, fakat kitleler nezdindeki popülerliğinin azalması için bir sürece ihtiyaç olduğunu, bu noktada hem AKP’yle ilintili hem de AKP dışındaki etkenlerin rol oynayacağını belirtmiştik. Son bir yıllık sürece baktığımızda bu tespitin doğrulandığını söyleyebiliriz. AKP’yi iktidara getiren TÜSİAD-MÜSİAD vb. büyük sermayedarların AKP’den bir çırpıda vazgeçemeyecekleri, özellikle de yaklaşan kriz döneminde at değiştirmenin zor olacağı, üstelik yedekte bekleyen atların CHP-MHP gibi burjuvazi açısından iktidar partisi olarak hiçbir çekiciliği olmayan seçenekler olması sürecin bu şekilde gelişmesinde en önemli etkidir. Kapatma davası, özünde, burjuvazinin AKP’ye kendisini hatırlatmasıydı; iktidarda olmanın sunduğu olanaklarla ne oldum delisine dönen AKP’ye, onun gelip geçici olduğunu, oysa kapitalizm devam ettiği sürece burjuvazinin baki olduğunu hatırlatmanın bir aracıydı. Burjuvazinin kendi içindeki bu oyun sahnelendikten sonra, sıra uzun zamandır devam eden Ergenekon’a geldi.

Ergenekon meselesini ele alırken, burjuva basında koparılan yaygaralara, Ergenekon türünde bir yapılanmanın varlığını inkâr eden ulusalcılardan, kökenini Osmanlı’ya dayandıracak kadar radikal olan “demokratlara” kadar tüm burjuva kamuoyunun bilerek üstünü örttüğü gerçekleri ortaya koyarak ilerlemekte yarar var.

1980 sonrasında işçi sınıfı mücadelesinin diplerde seyretmesinin ve dolayısıyla sınıfın güçsüzlüğünün bir ürünü olarak, Türkiye’de son otuz yılın siyaset sahnesine esasen burjuvazinin iç çatışmaları damgasını vurmuştur. Esas düşmanın durgunluğunu gören burjuvazi, kendi içindeki rekabeti ve çatışmaları artırmış, Türk kapitalistlerinin sermaye birikimine paralel gelişen bu süreçte burjuvazi içinde sınırları iyi çizilmesi gereken bir kutuplaşma ortaya çıkmıştır.

İlk baştan beri ifade ettiğimiz gibi, liberal burjuvazi 1990’lı yıllardan itibaren bu bölünmeyi AB’ci (“Batılı”) kanat ve AB karşıtı kanat şeklinde koymuş ve maalesef “Marksist” geçinen pek çok kişi ya da siyaset de bu ayrımı olduğu gibi kabul etmiştir. Merkezilerin liberallerle olan ilişkisinde her zaman olduğu gibi, topluma ilişkin analiz sahiplenilmiş, liberallerin desteklediği şeyi reddetmenin devrimci olmak için yeterli olacağı düşüncesiyle siyasi değerlendirmeler yapılmıştır. Elbette liberallerin ve özellikle de sol liberallerin topluma ilişkin sundukları analizlerde Marksistlerin de paylaştıkları doğru tespitler olacaktır, olmuştur da. Fakat nihayetinde aramızdaki ayrım çizgisi yaptığımız çözümlerden sonra bizlerin reddettiği şeyleri onların onaylıyor olmasından ibaret değildir. Sorunun özü, topluma ilişkin sundukları analizde gerek yöntem gerekse de ulaşılan sonuç bakımından köklü yanlışların olmasıdır.

Burada uzun uzadıya girmek mümkün olmasa da, burjuvazinin AB'ci ve AB karşıtı diye iki net kutba ayrıldığı görüşü, Türk burjuvazisinin yapısal dinamiklerine ilişkin köklü bir kavrayışsızlıktan kaynaklanmaktadır. Türk mali sermayedarları arasında AB'ye girmek istemeyecek bir hizbin olduğunu düşünmek, Türk burjuvazisinin uluslararası bağlamda geldiği noktayı gözden kaçıran içi boş bir yaklaşımdır. Büyük burjuvazinin her iki kanadı da AB'ye girmeyi "istiyor", fakat ikisi de kendi bildiği yoldan. Liberal burjuvazi, TSK çevresinde kümelenen sermaye grubunun ayrıcalıklarından ve genel olarak, ordunun muktedir konumundan rahatsız olduğu için bunu "demokrasi" kisvesine büründürürken, diğer kanat iktidarın gerçek sahibi olmanın verdiği güvenle "tavizsiz" görüşmeler, "Türk işi" müzakereler istiyor, "olmazsa yoluma bakarım" diyor. Aynı durum AB için de geçerlidir. Türkiye'yi AB'ye çekmek liberal geçinen kesim aracılığıyla olmadığı takdirde, AB'nin orduyla anlaşmaması için hiçbir neden yoktur.

İşte bu çerçevede, söylenenlerin Türkiye'deki iki burjuva kamp arasındaki ilişkiler için de geçerli olduğunu eklemek gerekiyor. Yıllardır iki keskin kutuptan bahsedip duranlar, son birkaç yıldır liberal kanadın sözcüsü AKP ile ordu arasındaki yakınlaşmanın, "Dolmabahçe görüşmesi"nde sembolik ifadesini bulan anlaşmanın nasıl ve nereden çıktığını anlayamıyorlar.

Ama neticede böyle bir bölünmenin olduğu –tekrarlamakta yarar var, asla iki keskin kutup şeklinde değil, sınırları ve safları değişken bir bölünmenin var olduğu– reddedilemez bir gerçektir. Uluslararası sermayeyle zaten iyiden iyiye bütünleşmiş olan Türk burjuvazisinin esasen TÜSİAD çevresinde kümelenen kesimi, bu bütünleşmenin siyasi ve hukuki ayağını örecektir olan AB'ye katılım sürecinde içerideki siyasi ilişkilerde belirli değişiklikleri (AB'nin istediği değişiklikleri) gerçekleştirebilmek adına kendisine AKP'yi seçti ve AKP büyük bir pazarlama başarısı olarak başa geçti.

Fakat nasıl "AB'ci burjuvazi" kendi partisini yarattıysa, aynı şekilde burjuvazinin AB ile ilişkilerinin kendi bildiği rotada ilerlemesini isteyen diğer, statükocu kesim de kendi örgütlerini, propaganda aygıtlarını yarattı. Statükocu burjuvazinin *birçok alternatifinden biri* olan Ergenekon ise illegal, gayrimeşru ve bugün itibarıyla iskartaya çıkartılmış bir örgütlenmedir. Eskiden tüm burjuvazinin kullandığı maşaların, paşaların vb. bir araya geldiği bu yapı ve onun ideolojisi, statükocu burjuvazi için yalnızca bir araçtı. AKP'nin bir toplama takım olduğunu, eskinin hızlı solcularından faşistlerine ve şeriatçılara kadar geniş bir yelpazeyi kucakladığını ve dahası aynı partinin çatısı altında birleştirdiğini biliyoruz. Statükocu kanat ise bunu başaramamış, iktidar mücadelesi istenen rotada ilerlemeyince bu birleşemeyen cephenin aşırı kanadı olarak Ergenekon tasfiye edilmiştir.

Elbette Ergenekon Türkiye'de derin devlet denilen, ama aslında devletin ta kendisi olan kontrgerillacı güçlerin bir devamıdır, fakat Ergenekon'u İttihat Terakki'den başlayan bir örgütlenmenin uzantısı olarak görmek son tahlilde burjuvaziyi aklamaktan başka bir işe yaramaz. Atv-Sabah grubu, Taraf, Star ve Zaman gazeteleri gibi liberal geçinen burjuva medya bu görüşü özellikle dillendirmektedir. Bu "cesur" iddianın sahipleri, '68 kuşağının başına gelenlerden 1980 öncesi resmî-sivil faşist katliamlara kadar her şeyi bu "derin devlet" denen gücün başına yıkmakta ve böylece derinde değil, bizatihi yüzeyde olan devletin ve burjuvazinin rolünü gözlerden kaçırmaya çalışmaktadır. Ergenekon *tipinde* bir örgütlenmenin devlet içinde uzunca bir zamandır var olduğu (hattâ daha doğru bir tabirle her burjuva devletin bu tür örgütleri var ettiği) muhakkaktır. Ergenekon'un genel seçimler öncesindeki "Cumhuriyet mitingleri"nden son dönemdeki suikastlara, 2000'li yıllarda iyiden iyiye arsızlaşan milliyetçi dalgadan Kıbrıs-Ermeni-Kürt sorunu etrafında dönen kısır tartışmalara kadar birçok olayda parmağı olduğu reddedilemez. Fakat bu gerçeklikten hareketle, ya da eylem tarzlarından örgütlenme biçimlerine, kullanılan adamlardan meseleye dâhil olan kurumlara kadar sayısız benzerliğe bakarak, *Ergenekon'un 1980 öncesine, hattâ devlet-i âli osmaniyeye kadar uzandığını* söylemek yüzeysel bir yaklaşım olduğu gibi, gülünçtür de. Bu tür bir değerlendirme, birçok benzerlik taşıyan örgütlenmeler arasındaki en önemli farkın atlanmasına neden olur.

Bu fark şudur: 1980 öncesindeki *benzer* karşıdevrimci örgütlenme burjuvazinin *tamamının* desteğini arkasına almıştı. Burjuvazi o dönemde kendi içindeki çatışmalarla uğraşamayacak kadar

yoğundu, zira karşısında devasa bir sınıf hareketi vardı. İşçi sınıfı ve arkasına aldığı gençlik hareketi burjuva düzeni temellerinden sarsan büyük bir mücadeleye girişmişti ve bu nedenle burjuvazi kenetlenmiş, devletin resmî şiddet eylemlerinin yanına gayriresmî eylemleri de eklemişti. Oysa Ergenekon adı verilen yapılanma, karşıdevrimci niteliği konusunda hiçbir eksikliği olmamasına karşın, burjuvazinin *tamamının değil, yalnızca belli bir kesiminin* desteğini almış, onun tarafından beslenmiş ve başarıya ulaşamayacağı anlaşılınca da tasfiye edilmiştir.

Dolayısıyla görünüşte radikal bir söyleme sahip olan ve yalnızca on yıllık Ergenekon'u değil, yüz yıllık burjuva devlet geleneğini de sorguluyor gibi görünen sağlı sollu liberal görüşler, her zaman olduğu gibi, düzeni aklamaya, burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçilere karşı yürüttüğü sınıf mücadelesini gözlerden saklamaya yaramaktadır. Zaten basiretsiz, geleceği olmayan bir sınıfın geçmişle hesaplaşması da ancak bu kadar olur.

Türkiye'nin gündemini meşgul eden ekonomik ve siyasi boyuttaki bu iki kriz burjuvazi açısından 2008'in kâbus gibi geçmesine yol açtı. Geçtiğimiz yıl boyunca burjuvazi çeşitli ağızlardan, çeşitli kereler ağır bir krizin yaşandığını ve bunun özünde bir rejim krizi olduğunu açıkça dile getirmekten çekinmedi. AKP'ye yönelik kapatma davasının bir uzlaşmayla sonuçlanmasının ardından bir yumuşama ve rahatlama dönemine girilmiş olsa da, yılın sonuna doğru etkisini hissettiren ekonomik kriz daha büyük sarsıntıların ufukta olduğunu gösteriyor. 2008'deki bu rejim krizinin burjuvazi tarafından çabuk bertaraf edilmiş olmasının nedeni, düzenin sağlam temellere sahip olması değil, burjuvazi yönetememe krizi içine girdiğinde müdahalede bulunacak başka bir sınıfın (proletaryanın) siyasi açıdan güçsüz olmasıydı.

2008'deki rejim krizine işçi sınıfının mücadelesi ya da muhalefeti yol açmadı. Türk burjuvazisi bir yönetememe krizine girdi, ama gerek krizin kendisi gerekse de sonlanma şekli "tek kutuplu bir dünyada" yaşıyor olmamızla, yani işçi sınıfının sahneyi burjuvaziye terk etmiş olmasıyla doğrudan bağlantılıydı. Ortamı müsait gören burjuvazi kendi iç çatışmalarıyla bir siyasi krizin içine sürüklendi. Fakat proletarya hazırlıksız olduğu için bu krize müdahale edemedi ve burjuvazi sorunu kendi içinde halletti.

Ne var ki derinleşen ekonomik kriz dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de yeni rejim krizlerinin mümkün olduğunu gösteriyor. Bunu bir tek Marksistler değil, düzen bekçileri de biliyor. İngiliz polisünün asayişten sorumlu en üst düzey yetkilisi İngiltere'nin en prestijli gazetelerinden *The Guardian*'a militan mücadelelere hazır olmak gerektiğini söylüyor, otuz yıl önceki İngiltere'yi kasıp kavuran sınıf mücadelelerinin yeniden ufukta görüldüğünden bahsediyor.[1] Hemen yanı başımızdaki Yunanistan'da yaşanan olaylar daha unutulmuş değil. İrlanda'nın 500 bin nüfuslu başkenti Dublin geçtiğimiz günlerde krize karşı düzenlenen 200 bin kişilik bir gösteriye şahit oldu. Diğer ülkelerde de durum bundan farklı değil.

Kriz hangi nedenlerle gelmiş olursa olsun işçi sınıfı için bir fırsattır. Proletaryanın krizin esas tetikleyicisi olmaması, rejimi proletaryanın mücadelesinin yıpratmış olmaması esas belirleyici değildir. Neticede mücadeleyi kimin başlattığı değil, kimin bitirdiği önemlidir. Sınıf mücadelesi tarihi bize burjuvazinin kendi iç çekişmeleriyle yıpranan rejimlerin büyük mücadelelere kapı aralayabileceğine dair birçok örnek sunmaktadır. 1931'de İspanya'da krallığın devrilmesi ve cumhuriyetin ilanı işçi sınıfının ya da cumhuriyetçi güçlerin mücadelesinin değil, egemen sınıfın barutunu tüketmiş olmasının bir sonucuydu. İşçi sınıfının sürece etkide bulunacak denli büyük bir hareketliliği yoktu, ama buna rağmen, çok değil birkaç yıl sonra, işçi sınıfı bütün büyük şehirlerde kontrolü ele geçirip, kurduğu komiteleriyle iktidarı alma aşamasına gelecek denli büyük bir mücadeleye atılmıştı. Keza 1848 öncesi Fransa için de aynısı geçerlidir. Haziran'daki "modern toplumu ikiye bölen, uzlaşmaz çıkarlara sahip iki sınıf arasındaki ilk büyük çarpışma" burjuvazi içindeki farklı kesimlerin hizip mücadelesinin açtığı yolda ilerlemişti.

Ama elbette bugünkü durumla 1931-39 yılları arasındaki İspanya arasında önemli bir fark bulunmaktadır: İşçi sınıfı bugün siyasi, hattâ ekonomik açıdan örgütsüz bir sınıf konumundadır. Öncü

işçiler komünist bir program etrafında toplanarak, mücadelenin geçeceği aşamalarda alınacak tavırları belirlemek üzere gerekli hazırlıkları yapmış değildir. Dahası ekonomik örgütlülükleri bile çok zayıftır. En büyük ve belirleyici eksiklik budur. Bugünkü grev ve direnişlerde bu eksikliğin yol açtığı sorunları mikro ölçekte görebiliyoruz. Dolayısıyla mevcut durumun, bu açıdan, 1930'ların İspanya'sından ziyade Fransa 1848'e meylettiğini söylemek daha doğru olur. Hazırlıksız bir ayaklanma ya da iktidarı alma girişiminin ne denli acı sonuçlara yol açtığını ve açacağını bilerek, bugün işçi sınıfının hâlâ neden masaya yumruğunu vurmadığına hayıflanmak yerine, öncelikle bu müdahalenin öncülüğüne aday olan işçilerle bağlar kurmak, var olan bağları sıkılaştırmak ve sınıfın militan öncülerini enternasyonalist Marksist fikirler etrafında birleştirmek gerekiyor. Mücadelenin bugün önümüze koyduğu görev budur.

Son birkaç yıldaki mücadele bize bu görevin ne denli yakıcı bir ihtiyacı ifade ettiğini somut bir şekilde gösterecek sayısız örnek sundu. Bu noktada yalnızca işçi sınıfının grev ve direnişlerle yeniden sahne almış olmasını kastetmiyoruz. Neticede son birkaç yılda mücadele alanı hiçbir baskıya ve tehdide pabuç bırakmadan, aylarca kararlı bir şekilde direnen işçileri gördüğü gibi, mücadeleden her yönüyle uzak duran işçileri ve şimdiki patronunu şikâyet etmek için rahmetli patronlarının mezarına giden direnişteki SİFAŞ işçilerini de gördü! Tüm bunlar mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. Umutsuz sinikler bu tabloya bakıp işçi sınıfından bir şey olmaz diyorlar. Oysa devrimci Marksistler, eski patronunun mezarına gidip dua okuyan işçileri, patrona lanet okuyarak direnişe geçen işçilerden kopuk ele almazlar. Zira her iki durumda da, huzursuzluğu katlanılmaz boyuta ulaşmış işçiler artık yaşananları sineye çekmek yerine, bir şekilde, öyle ya da böyle, birlikte tepki gösterme yoluna gitmektedir. Mücadelenin henüz emekleme safhasında bu “çeşitlilik” kaçınılmazdır, fakat yaşananlar işçi sınıfı devrimcilerinin görüşlerini çürüten değil, destekleyen gelişmelerdir.

Şöyle ki, bizler işçi sınıfının ve gençliğin öncü güçlerini örgütleme görevini boşlasak, bunun somut bir gerçeklikten kaynaklandığını ve bu nedenle bir zorunluluk olduğunu görmezden gelsek bile, hayat bize bunu gözümüze soka soka gösteriyor. İşçi sınıfı türdeş bir sınıf değil, çıkarları burjuvaziye karşı ortak olmasına karşın, farklı bilinç düzeylerine, farklı alışkanlıklara ve yaşam tarzlarına, farklı geleneklere, farklı mesleklere vs. ve hattâ iş oraya geldiyse, farklı kişilik özelliklerine sahip unsurlardan oluşuyor. Bu nedenle her an her yerde eşzamanlı bir şekilde hareket edemez, kimi zaman belirli bir kesim, ki bu kesim de kendi içinde farklılıklar gösterebilir, öne fırlar, başka bir kesim ise epey geriden takip eder. Sınıfın bütün kesimlerini aynı anda kucaklama çabası bu nedenle yanlıştır. Yapılması gereken işçi sınıfının öncüsü olmaya aday unsurların işçi sınıfının bilimiyle donanması için aktif bir şekilde çaba harcamak ve esasen bu görevi çözdükten sonra sınıfın diğer katmanlarına ulaşmaya çalışmaktır.

Bugün bu sınıfsal yol gerçekten güçlü bir zemine sahiptir. Burjuva partilerinin çıkışsızlığını, başvurdukları politikaları gördüğümüzde bu siyaset tarzının elde edebileceği kazanımların ne denli büyük olduğunu anlayabiliriz. Burjuva partilerinin işçi ve emekçilere sunabilecekleri hiçbir şey yoktur.

İktidar partisinden başlayacak olursak, bu zamana kadar iki seçim “açılımı” yaptığını görüyoruz ve ikisi de evlere şeniktir. Kendisini yeni bir (burjuva) parti olarak gösteren, her fırsatta eski işleyişe son verdiğini iddia eden bir partinin seçimler için başvurduğu iki taktik, yıllardır her hükümetin defalarca başvurduğu taktiklerdir: Biri, milliyetçiliği şahlandıran hamasi edebiyatı; diğeri de, devlet kasasından işçi ve emekçilere rüşvet vermek ya da başka bir adla, seçim yatırımları yapmak.

Belirtildiği üzere, AKP hükümeti milliyetçi ya da yurtsever kesimlere oynayarak yılların geleneğini devam ettirmiştir. Bunda siyaset yapma tarzı bakımından hiçbir yenilik yoktur; al birini vur ötekine hesabı burjuva partilerinin hepsi aynıdır. Fakat AKP'nin en son milliyetçi taktiğinin hiçbir yeni tarafı olmadığı da söylenemez. AKP'den önceki burjuva hükümetler, milliyetçiliği şahlandırmak adına değişen konjonktüre göre Kürt, Ermeni, Kıbrıs sorununu ya da Yunanistan'la ilişkileri kullanırlardı. Öyle ki yalnızca seçim dönemlerinde değil, içeride herhangi bir sorunla karşılaşıldığında da ülkeyi tehdit eden bir dış “olay” peyda olur ve hükümetler bunun arkasına sığınırlardı. AKP ne dün ne de

bugün bundan farklı bir tutum almıştır. Bir önceki seçimlerden önce Kürt düşmanlığının AKP eliyle nasıl körüklendiğini hatırlıyoruz. Aynı AKP bu seçim dönemindeyse “ülkenin yılmaz bekçisi” rolünü oynamak için Türkiye’nin değişen uluslararası rolüne uygun bir koza başvurmuştur. Bulunduğu coğrafi bölgede her geçen gün daha da aktif rol almak ve emperyalist basamaklarda tırmanmak isteyen bir ülkenin başbakanı olarak, Erdoğan milliyetçilik malzemesi olarak ulusal değil, uluslararası çapta bir sorunu seçmiştir: İsrail-Filistin.

İsrail’in Filistin’e yönelik saldırısı konusunda yalnızca diğer kapitalist devletler tarafından değil, Türkiye tarafından da aleni bir alçaklık, ikiyüzlülük oyunu sergilendi. ABD’nin bir numaralı müttefiki konumundaki İsrail, “yeni bir dönem” vaat eden yeni ABD başkanı göreve başlamadan önce büyük bir operasyona girişti, Obama “dış politikada çift başlılık olmaz” masalıyla 20 Ocak’a kadar ne yaparsanız yapın mesajı verdi ve İsrail de gözünü kırpmadan 20 Ocak’a kadar saldırılarını sürdürdü. Ama mesele bununla sınırlı değildi. İsraili üst düzey yetkililer saldırıdan birkaç gün önce Türkiye’ye gelmiş ve Erdoğan’la masaya oturarak bir görüşme yapmışlardı. Biz elbette bu görüşmenin de, görüşme sonrasında varılan mutabakatın da içeriğini bilmiyoruz, bilemeyiz de. Ama gerek Türkiye ile İsrail arasındaki emperyalist ortaklığa gerekse de görüşme sonrasındaki gelişmelere bakarak görüşmenin hangi çerçevede geçtiğini anlamak zor değildir. Bu anlaşma gereği, İsrail burjuvazisi saldırıya, Türk burjuvazisi ya da AKP hükümeti bağırarak, Filistin halkı da ağlayacaktı. Alçakça plan tıkır tıkır işledi. Seçim döneminin yaklaştığını ve saldırının yalnızca kendi geleneksel tabanında değil, geniş çevrelerde infial uyandıracak olan Erdoğan, İsrail’den yalancı pehlivanlık rolünü kapmıştı: Üç hafta sürecek olan saldırılar boyunca sürekli bağırabilirsin, ama somut hiçbir adım atamazsın! Erdoğan’ın diline doladığı lafların çığırkanlığını yapan burjuva gazeteleri, Arap ülkelerinde Chávez’le Erdoğan’ı yan yana getiren resimleri sayfalarına taşıyıp, “kahraman” Erdoğan imajını güçlendirmek için ellerinden geleni yaptılar (Doğan grubunun gazeteleri de dâhil). Tam bitti derken, bu sefer “Davos çıkartması” gerçekleşti. İleride tarihe belki de en büyük soytarınlıklardan birisi olarak geçecek “Davos çıkartması” o kadar büyük bir muharebeydi ki, olaya canlı yayında şahit olamayıp birkaç saat sonra televizyonlarını açanlar çatışmayla değil, dostluk mesajlarıyla karşılaştılar! Nitekim sonrasında Erdoğan’ın söylediklerinin bir kısmının çevirmen tarafından aktarılmadığı, bir kısmının yanlış aktarıldığı, izlediğimiz filmin bile bir yanılsama olduğu yazıldı çizildi. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? Bir ülkenin başbakanı savaş konusunda talimli olan başka bir ülkenin devlet başkanına en önemli uluslararası zirvelerden birinde “meydan okuyor” ve bu durum, ikili ilişkilerde en ufak bir gerilime bile yol açmıyor?! Türkiye emperyalist İsrail’in hâlâ en önemli müttefiklerinden biridir ve iki taraf da işbirliğini aynen sürdürmek konusunda karardır.

İktidarın ikinci seçim taktiğiniyse sözde sosyal yardımlar oluşturuyor. Her hükümetin seçim öncesinde başvurduğu bu taktik, AKP döneminde başka bir yenilikle daha süslendi. Tüm kanallarda ve basında suyu ya da elektriği olmayan bölgelere çamaşır makinesi ve diğer beyaz eşya yardımıyla bulunulduğunu görüyoruz. İşsizlik ve ayrımcılık nedeniyle zaten sadakayla yaşamaya terk edilmiş Diyarbakır’da yoğunlaşan “yardımların” yeni merkezlerinden birinin de AKP’nin milletvekili çıkaramadığı tek il olan Tunceli olması aslında her şeyi anlatıyor. Fakat seçim yatırımları bu illerle sınırlı değil. Resmî makamlarca açıklanan verilere göre, seçim yaklaştıkça “sosyal yardımlar” artıyor. Öyle ki 2009 ayının ilk ayında yapılan sosyal harcamalar 2007 yılının tamamında yapılan harcamalara neredeyse yaklaşmış durumda: 55 milyona 51 milyon! Rakamlar 2008 Temmuz ayından itibaren düzenli bir artış gösteriyor. Ve bu aleni düzenbazlığa sosyal yardım adı veriliyor!

Seçim sürecine damgasını vuran bir diğer düzenbazlık biçimi de yolsuzluklar. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana burjuvazinin değişmez partilerinden biri olduğu için Türkiye’de işlerin nasıl yürüdüğünü iyi bilen CHP’nin AKP’ye yönelik saldırılarının odak noktasında yolsuzluklar yer alıyor. Bu kampanya fazlasıyla tutmuş olacak ki MHP de Ankara’da Gökçek’le ilgili yolsuzluk iddiaları ortaya attı. Sonra yetmedi, CHP’nin “solcularından” Mehmet Sevigen’in “ahlaki olmayan işlere” bulaştığı ortaya çıktı ve kendi partisinden gelen baskılar sonucu istifa etmek zorunda kaldı. Hepsisi de aynı pisliğin içinde debelenen burjuva partileri birbirlerinin üzerindeki fazladan pisliklere işaret ederek, kendilerini aklamaya çalışıyorlar. Sayısız üniversite mezunu işsizken ve sayısız memur birkaç milyon daha fazla maaş alabilmek için terfi etmenin yollarını ararken, başbakanın oğlunun mezun

olduktan hemen sonra büyük bir şirkette üst düzey yönetici olabilecek denli keramet sahibi olduğu anlaşılıyor.

Tüm bunlar burjuva siyasetinin nasıl bir yozlaşma içinde olduğunu gösteriyor. Olup biten bunca şeye rağmen işçi sınıfının ezici çoğunluğunun burjuva partilerinin peşinden gidiyor olması bir ümitsizliğe yol açmamalıdır. Her şeyin tepetaklak olduğu bir çağda kitlelerin ruh halleri ve görüşleri çok çabuk bir şekilde değişebilir. Bu konuda kendi sınıfımızın tarihinden onlarca örnek verebileceğimiz gibi, daha yerel ve konuyla alakalı bir örnek olması bakımından, bundan tam yirmi yıl önceki yerel seçimleri de örnek gösterebiliriz. O dönemin AKP'si konumundaki ANAP, 1989 yerel seçimlerine “yüzde 50 mi yüzde 60 mı?” hesaplarıyla giderken, İnönü'nün SHP'si karşısında hiç beklemediği bir yenilgi almış, bütün büyük şehirleri kaybettiği gibi, genel oy oranlarında da üçüncü sıraya düşmüştü. Bu tekrar yaşanır mı, orası bilinmez. Biz buna kafa yormak yerine, esas soruna bakmak zorundayız. Bugün esas sorun işçiler açısından gerçek bir alternatifin yokluğudur. Burjuva partilerinin yaptığı gibi işçileri yaşadıkları yerlerde gelip bulacak, onlara kendi programını anlatacak gerçek bir işçi partisinin olmaması en büyük eksikliklerdir.

İşçilerin toplumdaki çürümeden, yozlaşmadan ve eşitsizlikten bihaber olduklarını düşünmek yanlış olur. Elbette işçilerin büyük bir çoğunluğu durumun farkındadır, fakat bu farkındalığın siyasi bilince dönüşme süreci doğrusal, tek yönlü bir yol izlemez. İşçilerin gerçeği görmeleriyle bunu doğru siyasi adrese yönlendirmeleri arasındaki süreçte belirleyici olan devrimci öncünün müdahalesidir. Devrimcilere düşen görev, verili gerçekliğe (yani burjuva partilerinin bariz üstünlüğüne) bakıp kararlar bağlamak ya da umutsuzluğa kapılıp sınıf mücadelesinden uzaklaşmak değil, mücadelenin her aşamasında devrimcilere düşen *somut, o âna dair* görevler olduğunu kavramak ve bu kavrayışın gereğini yerine getirmektir.

Bu çerçevede, seçimlere dair ne tutum almamız gerektiğini irdelemeden önce, genel tavrımızı bir kez daha ortaya koymakta yarar var.

Seçimler Nedir, Ne Değildir?

Seçimler olağan dönemlerde siyaset sahnesinin en hareketli olduğu anlardır. Toplumun en tepesinden en aşağısına kadar tüm kesimler siyasi meselelerin girdabına çekilir ve bir şekilde, o döneme kadar tam bir ilgi göstermedikleri konulara kulak vermeye başlarlar. Seçimlerin tam da bu tür geçişsel bir niteliğe sahip olması, yani öncesinde aktif siyasete ilgisiz olan kitleleri kitlesel şekilde ilgili hale getirme sürecinin kendisi, seçimlerin ikili niteliğe sahip olduğunu görmek açısından önemli bir ipucudur. Seçimler son tahlilde toplumun siyasi bir panoramasını sunar, fakat bu panorama toplumun siyasi eğiliminin *tek* resmi değildir; seçimler toplumun siyasi kanaatine ilişkin bir tablo sunsa da, bunun eksiksiz, kusursuz bir resim olduğunu düşünmek yanlıştır. Aksine, bu resim toplumun çelişkili bir görünümünü sunar; seçim sonuçları yalnızca seçmenlerin siyasi kanaatlerini, burjuva kamuoyunun pek sevdiği bir lafla, “halkın iradesinin tecellisini” ifade etmez. Burjuva siyasetçileri ve yazarları bizi ne kadar tersine inandırmaya çalışırlarsa çalışsınlar, bu doğru değildir. Bunun birçok nedeni vardır.

Seçimler, yani adını koyalım, *burjuva* düzenin kurumlarında *burjuvazinin* hangi adamlarının *burjuva* düzeni devam ettirmek ve işçi-emekçileri aldatmak üzere görev alacağını işçi-emekçilere sorarak belirleyen mekanizma –egemen sınıfların sahip olduğu bu en üstün siyasi icat– her yönüyle haksız bir rekabete sahne olur. Sorun yalnızca seçilecek adayların burjuvazinin bizzat kurduğu, yetkinleştirdiği kurumlarda görev alacak ve dolayısıyla çarkın dişlileri tarafından mahvedilecek olması değildir. Bu elbette azımsanmayacak bir tehlikedir; işçi sınıfının mücadele tarihi bu tür sayısız örneklerle doludur. Belki de çok iyi niyetlerle gittikleri parlamentoda ya da yerel yönetimlerde çok geçmeden düzenin bir parçası olan sayısız “işçi temsilcisi” vardır. Bu örnekler, doğru bir ideolojiyle donanmadan ve daha da önemlisi doğru bir örgütlenmenin parçası olmadan, yani devrimci bir örgüt tarafından kesintisiz denetlenip onun otoritesine tabi olmadan bu tür burjuva örgütlerde yer almanın hazin birer sonucudur.

Ama haksız rekabet yalnızca varılacak hedefin niteliğine ilişkin değildir. Seçimler daha o aşamaya gelmeden de önce başlı başına bir haksız rekabet alanıdır. Burjuva partilerinin gerek basın-yayın organlarındaki gerekse de diğer kitle iletişim araçlarındaki reklam ve tanıtım olanakları işçi sınıfı adaylarının olanaklarından mukayese kabul etmeyecek kadar çoktur. Öyle ki burjuva partilerinin yaptırdıkları genel merkez binaları bile birçok işçi örgütünün bütçesini katlamaktadır. İşçileri aldatmak üzere kurulan partiler işçilerin sırtından kazanılan paralarla devasa girişimlerde bulunmaktadır. Bu partilerin ya başında ya da arkasında milyonerler yer almaktadır. Bunu görebilmek için burjuva partilerinin hesap defterlerini incelemek zaman kaybı olur; televizyonlarda ve gazetelerde hangi partilere ne kadar süre ayrıldığını görmek fazlasıyla yeterlidir. Seçimlerin sonucunu merak eden bir işçi, özellikle de seçimlerin son günlerine doğru haber programlarına başka bir gözle daha bakarsa merakını giderebilir: Haberlerde burjuva partilerine dair haberler hangi sırayla veriliyorsa, seçim sandığındaki sıra da, genel itibarıyla, buna uygun olmaktadır.

İddialarımızın komplocu bir zihniyetin dışavurumu olarak görülmemesi için, somut örnekler üzerinden gidelim. AKP neticede bir medya başarısıdır. Burjuva medya hayata gözlerini yeni açmış bir partiyi, burjuvazinin o dönemki çıkarları gereği besleyip büyütüp iktidara getirebilmiştir. Başbakanın medyaya “yüklenmesine”, Doğan medya grubuna kesilen tarihî cezaya bakarak “acaba durum bu kez farklı mı?” sorusunu sormak abestir. Mevcut sürtüşme Marksistlerin medya-burjuvazi ilişkilerine yaklaşımını ya da AKP’ye ilişkin değerlendirmelerini değiştirmeleri için bir gerekçe sunmuyor. Burjuvazinin önündeki seçenekler bugün yok denecek kadar azdır ve AKP’den bir çırpıda vazgeçmesi pek mümkün değildir. Dolayısıyla burjuvazinin AKP’yi devirmek istediğini düşünmek yanlış olur. Burjuvazinin devirmek istediği bir hükümet için nasıl bir karşı kampanya yürüttüğünü görmek isteyenler Venezuela’ya bakabilir: Venezuela’daki burjuva basın Chávez’in ne maymunluğunu bırakmıştır ne de sülalesinden bir kimseyi. Türkiye’deki durumun bununla uzaktan yakından bir alakası yoktur. Mevcut sorun, AKP’nin diğer burjuva partilerinden farklı olduğunu, burjuva medyanın desteğiyle değil, burjuva medyaya rağmen iktidara geldiğini ve iktidarda durduğunu değil, yalnızca belli bir kesimiyle ilişkilerinin bozulduğunu gösteriyor. Zaten burjuvazinin gedikli gazetecileri de durumun bu şekilde olduğunu ifade etmekten çekinmiyorlar: “Bugün yaşananlar dâhil, Türk siyasi yaşamında hep aynı senaryolar oynanıyor. Partiler ve liderleri muhalefetteyken omuzlarda taşıyor, medya tarafından alkışlanıyor [yani burjuva medya ya da burjuvazi istediği burjuva partisini iktidara taşıyor]. Ardından iktidar olduklarında da, özellikle ilk dönem ilişkiler çok iyi oluyor. İkinci dönemlerde ise, kan gövdeyi götürüyor. Erdoğan ile de aynı senaryo yaşanmadı mı? *AKP, bugün Başbakan’ın yerden yere vurduğu aynı medya tarafından omuzlarda taşınmadı mı?*”[2]

AKP’yle gerçekten derdi olan bir burjuva kanalının ya da gazetesinin kullanabileceği çok daha etkili araçlar vardır, bunlardan en başta geleni de işçi partilerine ya da adaylarına uygulanan taktiktir: Karşı çıkıştan ya da eleştiriden de önce, önemsememek, geçiştirmek, yer vermemek vs. Seçim dönemlerinde kuru kuruya işçi adaylarını ekrana çıkartıp konuşurmak sorunu çözmez. Bu adayların esas beslendiği yerler olan grevlere, direnişlere, işyerlerindeki ve işçilerin hayatındaki gerçek sorunlara ve diğer mücadele alanlarına dair haberler ağırlığa sahip olmadığı oranda, adayların sınırlı dakikalarda ekranda görünmeleri sonuca etki etmez.

Ama elbette sorunlar bununla sınırlı değildir. Bunları söylememizin nedeni burjuvaziden beklenti içinde olmamız değildir. İşçi sınıfının burjuvazinin yayın organlarına minnet etmeyeceği bir gerçektir. İşçi sınıfı kendi iktidarını kurmak için burjuvaziye dilenmek yerine, bu araçları kendi olanaklarıyla, yani örgütlenerek kurar. Ne var ki işçilerin ve komünistlerin örgütlenmesinin önünde binbir engel vardır. Mücadelenin belki de daha ilk adımı olan sendikal örgütlülük bile, burjuvazi tarafından kabul edilemez bir araçtır. Burjuvazinin anayasasında bile yazılı olan, envai çeşit ulusal ya da uluslararası yasayla güya güvence altına alınan sendikal örgütlenme hakkı patronlar ve örgütleri tarafından engellenmektedir. Patronun kendisi derneğinden odasına kadar birçok örgüte üyeyken, işçi sınıfının en küçük örgütlenmesi bile fiili ya da resmî yasak kapsamında bulunmaktadır. İşçi sınıfının kendi iktidar hedefini ifade eden bir parti programının, daha mürekkebi kurumadan burjuva yargı kurumlarından geri döneceği herkesin bildiği bir gerçektir. Seçimler öylesine haksız bir rekabet ortamında gerçekleşmektedir ki “üreten işçiler olduğuna göre yöneten de işçiler olmalıdır” demek, bunu parti

programı haline getirmek bile suçtur. Burjuva partileri sayısız olanaktan yararlanarak seçimlere girerken, proletaryanın adayları hem yoksunlukla hem de binbir engelle boğuşmaktadır.

Dolayısıyla burjuva medyada seçim barajına ilişkin koparılan yaygara meselenin yalnızca bir yönüne işaret eder. Seçim barajı muhalif seçenekleri susturmak için başvuru yasaklarından *yalnızca biridir*.

Ama neticede seçimler kitlelerin uyandırdıkları, kulaklarını açtıkları bir dönemdir. Bu nedenle bize kitlelerle daha sıkı bağlar kurma olanağı sağlar. Bu husus her şeyden önemlidir, zira seçimler, düzeni yamamak, açıklarını örtmek için değil, yıkmak için mücadele eden komünistler açısından oy hesabı yapılan bir dönem değildir. Gerek mecliste gerekse de yerel yönetimlerde kazanılan yerler elbette birer mevzidir ve bu yerleri elde etmek için mücadele etmemiz gerekir. Dahası yerel yönetimler söz konusu olduğunda sosyalistlerin önünde kitlelerle bağ kurmak noktasında daha somut olanaklar açıldığı da bir gerçektir. Ama bu olanaklardan asli hedefimizi, yani işçi iktidarı hedefini unutmadan yararlanmaya çalışmak gerekir.

Bu olanakların reddedilmesinin, her türlü koşuldan bağımsız olarak dillendirilen “boykot” çağrılarının devrimci Marksizmle uzaktan yakından bir alakası yoktur. Seçimlerde boykot, ilkesel olarak, işçi sınıfı, örgütlülüğü ve mücadele düzeyi bakımından, boykot ettiği kurumun yerine daha iyisini koyabilecek bir aşamaya ulaştığında bir anlam ifade eder. Aksi takdirde kitlelere güvensiz devrimcilerin ruhlarını kurtarmalarından başka bir işe yaramaz.

Bu noktada, boykotçuluk söz konusu olduğunda göz ardı edilen iki hususun üzerinde özellikle durmak gerekiyor, zira boykotçuluğu ana motif olarak kullanarak, sol hareketin seçimler konusundaki tavrını görebiliriz.

Bunlardan ilki, boykot sorununu tarihsel boyutundan tümüyle yalıtarak ele alan, seçim boykotu taktiği devrimci hareketin önüne bugün ilk kez çıkıyormuş gibi davranan kendinden menkul devrimcilerin tavrıdır.

Boykotçuluk reformizmin siyam ikizidir; bu iki eğilim işçi hareketinde birbirini tamamlayıcı rol oynar. Lenin kendisini radikallikle, sözde aşırı sol tutumlarla var eden hareketlerin üzerindeki kabuğu kaldırdığımızda, altından saf liberal görüşlerin çıkacağına dikkat çeker. Aynısı sözde devrimci bir jargon kullanan boykotçuluk için de geçerlidir. Boykotçuluğu her an her yerde kullanılabilecek, her yerde deva bir ilaç olarak gören anlayış aslında reformizmle aynı işlevi görür. Lenin’in de üzerine basa basa belirttiği gibi, aşırı solculuk (boykotçuluk) işçi hareketinin reformizm nedeniyle ödediği bir bedeldir. İşçi hareketini düzene yamayan politikalarıyla devrimci güçleri felce uğratan, aceleci unsurları sabırlı işçi çalışmasından soğutan reformizm, bu temelde kendi karşıtını doğurur: Aşırı solculuk ya da seçimler bağlamında, boykotçuluk.

Bu bakımdan, boykotçuluğun tarihi en az reformizm kadar eskidir ve reformizmle olduğu gibi boykotçuluk eğilimiyle de en çok savaşanlardan biri Lenin olmuştur. Birinci (1905) Rusya Devrimi’nin yenilgisinin ardından oluşan gericilik ortamında, Lenin’in de bağlı olduğu Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’ndeki bazı tezcanlı unsurlar, Rus meclisi Duma’nın hiçbir şekilde kabul edilemez şartlar dayatması karşısında Duma’yı boykot etmek ve meclisteki işçi vekillerini geri çağırarak (Rusçada “*otzvat*”) gerektiği sonucuna varmışlar ve bu boykot eğilimi tarihe *otzovizm* (geri çağırıcılık) olarak geçmişti. Lenin duruma ilişkin çözümlemelerinde aslında muarızlarıyla aynı fikirdeydi: Evet doğru, diyordu Lenin, Duma için sunulan şartlar kabul edilemez, Duma dışındaki koşullar demokratik bir ortam sağlamamaktadır ve böyle bir ortamda, Duma’da reformlar için mücadele etmek özü itibarıyla mümkün değildir vs. Fakat boykotçular tüm bunlardan hareketle seçimleri boykot etmek gerektiği sonucu çıkarıyor, Lenin ise tam tersine seçimlere girmek gerektiğini söylüyordu, ama Duma’dan büyük beklentileri olduğu için değil, kitlelerin en temel örgütlülüklerini bile kaybettikleri (ya da en temel örgütlülüğünden bile yoksun oldukları) bir dönemde en kötü araçlardan

bile gerektiğinde yararlanarak kitlelerle bağ kurmak, Duma'yı bir ajitasyon alanına dönüştürmek zorunlu olduğu için!

Lenin boykotçuluğun işçi sınıfını elindeki son silahtan da mahrum bırakan bir “taktik” olduğunu yazıyor, devrimci bir dönemde gerçekten anlam ifade eden bir taktiğin (boykotçuluğun), zamansız kullanıldığında, en çok karşı çıktığı eğilimle (reformizmle) aynı amaca hizmet ettiğine dikkat çekiyordu. Gerçekten de, o dönemde işçi hareketinde yalnızca boykotçuluk değil, aynı zamanda tasfiyecilik adı altında işçi sınıfının partisini yok etmek isteyen ve artık gevşek bağlarla örgütlenmenin gerekliliğine vurgu yapan oportünist bir eğilim de türemişti. Lenin işçi sınıfına düşman bu iki eğilimin de aynı bataklıktan beslendiğine işaret etmişti: İşçi sınıfının yenilgiye uğradığı ya da daha genelleştirecek olursak, *işçi sınıfının* mücadele sahnesinde bir *sınıf olarak* bulunmadığı koşullarda, sınıfın kendisine olan güvensizlik, mücadelenin yeniden yükseleceğine olan inançsızlık. Lenin bu çerçevede, boykotçuluğu (ilkesel olarak boykot diyenleri) oportünizmin ters düz edilmiş hali olarak nitelendirmişti.

Rusya'daki bu tartışma yalnızca tarihsel açıdan öneme sahip bir ayrıntı değildir. Aksine, meselenin tarihsel boyutu boykotçuluk sorunundaki güncel öğeleri net bir şekilde ortaya koymaktadır. Neticede tartışmanın temeli aynıdır: Bugün (ya da bir önceki ve ondan önceki vs.) seçimleri boykot etmek gerektiğini söyleyenler, tıpkı yüz sene önce Rusya'daki sözde radikaller gibi, aşırı baskıdan, anti-demokratik bir ortam olduğundan dem vuruyorlar.

Bu itirazın temelinde genellikle demokrasiye, burjuva demokrasisine ilişkin yanlış bir kavrayış vardır. Demokrasinin sınıfsal bir yönetim biçimi olduğunu ve bu niteliğinden ötürü ülkeden ülkeye belli farklılıklar gösterse de, her yerde diktatörlükle kol kola gittiğini kavrayamayan bu yaklaşımdaki sakatlığı çeşitli vesilelerle dile getirdiğimizden,[3] meselenin diğer bir yönüne odaklanmak daha yararlı olacaktır.

Boykotçu tutumun tarihsel bir boyutu olmadığını, Lenin döneminin başka bir çağa ait olduğunu, o dönemi bugüne taşımanın şablonculuk olduğunu(!) iddia edenler, aslında kendilerini yüceltmekten başka bir şey yapmıyorlar. Neticede bu boykotçuluk taktiği kahramanlık kültürüyle kol kola gitmektedir. Nesnel bir gözle değerlendirildiğinde o dönemin Rusya'sında faaliyet yürüten devrimciler çok daha berbat koşullarda mücadele etmiş olmalarına karşın, bugünkü baskı koşulları daha zorlu gibi bir hava estirilmekte ve böylece “eşi görülmedik” zorluklara direnen devrimciler de kahraman mertebesine yükseltilmektedir – tabii, direnmeyip parlamento seçimlerine girenler de oportünist derekesine düşmektedir! Boykotçuluk konusundaki tarihsel örneklere burun kıvrıranların tavrı bundan ibarettir.

Hâlbuki burjuva demokrasisinin sınırları bugün Çarlık Rusya'sına göre çok daha genişlemiştir. Lenin devrimden sonra, Bolşeviklerin Brest-Litovsk Anlaşması'nı imzalamak zorunda olduğunu parti üyelerine açıklamaya çalışırken, anlaşmanın korkunç derecede ağır şartlarıyla 1905 Devrimi sonrasındaki koşullar arasında benzerlik kurmuştu. 1907'den sonra başa geçen Stolipin'in gerici hükümeti, Duma'da yer almanın önkoşulu olarak aşırı gerici bir “sadakat yemini” metni hazırlamıştı. Yukarıda bahsi geçen boykotçular (otzovistler) açısından bu metnin dayatılması yasal mücadele alanını tümüyle terk etmek için yeterliydi. Lenin ve Bolşevikler ise bu metni kerhen de olsa imzalayıp kitlelerle bağ kurmak gerektiğine dikkat çekmişlerdi. Lenin sonradan, Mart 1918'deki parti kongresinde durumu şöyle anlatacaktı:

Evet, tarihin gerçekleştirdiği dönüşler çok can sıkıcı olabilir. Bu tür dönüşler her zaman acı vermiştir. 1907'de Stolipin'le inanılmaz derecede utanç verici bir anlaşma imzaladığımızda, Stolipin Duma'sının domuz ağılından geçmek ve monarşist kâğıt parçalarını imzalamak zorunda kaldığımızda, yaşadığımız şey daha küçük ölçekte olsa da yine aynıydı. O dönemde devrimin en iyi öncülerinden bazıları (ve onların da haklı olduklarına dair en ufak bir şüpheleri yoktu), “Biz gururlu devrimcileriz, biz Rusya devrimine inanıyoruz, Stolipin'in yasal kurumlarına asla adımımızı atmayacağız” demişlerdi. Bal gibi de atacaksınız, demiştik biz de. Kitlelerin hayatı, tarih, sizin protestolarınızdan

daha güçlüdür. Eğer siz girmezseniz, dedik, tarih, sizi girmeye zorlayacak. Bunlar çok solcu kişilerdi, ama tarihin gerçekleştirdiği ilk dönüşten sonra dağıldılar ve geriye yalnızca külleri kaldı. O dönemde nasıl devrimci kalmayı başardıysak, korkunç koşullar altında faaliyet yürütüp bu koşullardan kurtulabildiysek, şimdi de kurtulmayı başaracağız, çünkü paşa gönlümüz öyle istediği için değil, ... nesnel kaçınılmazlık bizi buna zorladığı için ... böyle davranıyoruz.[4]

Dolayısıyla söz konusu tutumun yeni olduğu söylenemez. Neticede yalnızca Bolşevik-Leninistler değil, bütün siyasi gruplar belli bir geleneğin temsilcisidir. Sınıf hareketinin önünde bugün tümüyle yeni bir sorun yoktur, her sorun mutlaka geçmişteki sorunlarla organik bir ilişki-süreklilik içindedir. Önceki mücadelelerin deneyimi ışığında, bugünün sorunlarına çözüm bulmak mümkündür. Yeter ki devrimci teori gerektiği şekilde özüksensin. Boykot sorunu ancak somut koşullara bakarak çözüme kavuşturulabilir, ilkesel red ya da kabulle değil.

Fakat neticede boykotçular yalnızca aleni boykotçulardan ibaret değildir. Aleni boykotçulardan daha tehlikelisi utangaç boykotçulardır. Bunların sınıf hareketi açısından daha zararlı olmalarının nedeni, aleni boykotçular gibi meselenin tarihsel boyutunu güya kabul edip, devrimci Marksist geleneğe sahip çıktıklarını iddia etmeleri ve görüşlerini bu cephaneden aldıkları yerli yersiz silahlarla eklektik bir tarzda oluşturmalarıdır.

Modern işçi sınıfının mücadele geleneği kadar köklü olan Marksist gelenek hiçbir zaman sayıca küçük olmayı temel bir sorun haline getirmemiştir. Marksizmin diyalektik materyalist felsefesinin temel öğelerinden biri nicelik-nitelik ilişkisidir. İşçi hareketi içindeki küçük grupları küçümsemek, gerçekte, niteliği görmezden gelip niceliği (sayıyı) tek kıstas haline getirmek anlamına gelirdi. Bu nedenle Marksizmin önderlerinin hiçbir zaman bu tür toptancı bir yaklaşımı olmamıştır. Fakat bu gerçek meselenin yalnızca bir yönüdür. Bu doğrudan uzaklaşıp tamamen yanlış bir uca savrulmamak için sorunun diğer yönünü de ifade etmek gerekir: Marksistler küçük gruplar olarak bulunmayı hiçbir zaman erdem haline getirmemiş, bunu sekte bir siyasetin temeli olarak görmüşlerdir. Devrimci siyaset kitlelere hitap eden, kitlelerle birlikte yürütülen siyasettir. Lenin'in "siyaset, kadınıyla erkeğiyle milyonlarca insanın olduğu yerde başlar; ciddi siyaset binlerin değil, milyonların olduğu yerde başlar" (a.g.e.) derken kastettiği budur.

Küçük gruplar mücadelenin *geçmek zorunda olduğu*, yani kalıcı olmayan aşamalardan biridir. Tarihsel gelişim çizgisinde, işçi sınıfının toplumda henüz çoğunluğa sahip olmadığı bir dönemde bu tür küçük gruplar nesnel bir zorunluluğun ürünüydü. Bugün ise küçük grupların varlığını nesnel bir zorunluluk olarak görmek yanlıştır. İşçi hareketindeki küçük gruplar artık bir nesnelliğin değil, görevlerini yerine getirememiş öznelerin yol açtığı bir sonuçtur. Devrimci grupların büyüyememiş ve azınlıkta kalmış olmaları ancak yanlışlardan dersler çıkardıkları ve kitle politikaları üretebildikleri oranda bir sorun olmaktan çıkar. Bu noktada ertelemecilik ya da savsaklamacılık kabul edilemez. Elbette Bolşevik-Leninistler de bu tespitin sınırları dâhilinde yer almaktadır ve aynı yükümlülük onlar için de geçerlidir.

Ne var ki Türkiye'deki devrimci harekette Stalinizmle arasına belli bir mesafe koymuş grupların bu ruh halinden ve siyaset biçiminden kurtulamadıklarını görüyoruz. Seçimler konusunda bu anlayış iki şekilde tezahür etmektedir: İlki bugün kendisi küçük bir azınlık oluşturduğu için kitlelere seçimleri boş vermelerini, kime oy verileceğinin önemsiz olduğunu söyleyen ve bunu söylerken de devrimci Marksizmin cephaneliğinden yararlanan (örneğin "mühim olan öncülere ulaşmaktır, seçimleri kitlelere ulaşmanın bir aracı olarak kullanmak gerekir" vs. diyen) eğilim, diğeryse görüşlerini başka konularda dile getirdiği görüşleriyle tartma gereğini duymadan, seçimleri siyasi sorunların bütününden bağımsız bir olay olarak gören eğilimdir. Bu ikisini birleştiren payda, devrimci siyasetin temel ilkelerinden biri olan *kendi siyasetin dışındaki diğer bütün gruplara siyasi güvensizliği*, bu grupların tabanındaki kitlelere ve dahası bugün devrimci siyasetin dışında olan *kitlelere karşı daimi güvensizliğe dönüştürmeleridir*.

Utangaç boykotçuların zımnî önermesi ilk bakışta aldattıcıdır: “Bizim siyasetimiz ancak kitlelerin sahnede olduğu dönemde işler.” Görünüşte Lenin’in yukarıda zikredilen (ve bizim de savunduğumuz) görüşünü andırırsa da, gerçekte durum farklıdır. Gerçek siyasetin yalnızca kitlelerin olduğu yerde başlayacağı görüşü elbette doğrudur, ama buradan kitleler işçi sınıfı siyasetiyle ilgilenmedikleri sürece kitle siyasetine giden yolda hiçbir şey yapılamayacağı ya da yalnızca kendi küçük “kitlemize” hitap eden dar grup siyaseti yapabileceğimiz sonucu çıkmaz. Lenin’in de dediği gibi, “tüm Bolşevik Parti tarihinin kanıtladığı üzere, devrimci propaganda devrimci olmayan durumda da yürütülebilir.”[5] Aksi bir siyaset, siyaset meydanını boş bıraktığından, iki sonuca yol açar: Ya bugün olduğu gibi devrimci hareket uzun yıllarca kitlelerden yalıtık küçük bir camia olarak kalır ya da kitleler kitle halinde kavgaya atıldıklarında ortamı boş bulan reformistlere ve diğer oportünistlere gün doğar.

Utangaç boykotçulara göre, mücadele alanında henüz kitle yoksa ya da adımı koyalım kendi örgütleri kitleye hâkim değilse, işçi sınıfı ne seçime katılmalıdır ne de devrime kalkışmalıdır. Kitleleri ancak onların dışarıdan verdiği bilinç paklar, aksi takdirde hiçbir şey olmaz. Bu yalnızca kitlenin geneli için değil, belli bir yereldeki kitle için de geçerlidir. Venezuela’da işçiler ayağa kalkıp, fabrikaları işgal ederek ve silahlanarak mücadeleye mi atıldılar? Ne gam! Orada biz yokuz, kitlelere biz önderlik etmiyoruz, bizden habersiz ayaklandılar, bizim devrimci bir parti kurmamızı beklemediler, bu nedenle Venezuela’da devrim başlamadı, orada bir devrim olmuyor, olamaz. Venezuela’yı geçelim, daha yakına gelelim. Sinter’de işçiler direnişe mi geçtiler? Ne gam! Biz orada da yokuz, o direnişi de biz başlatmadık, o halde dışında duralım. Her ikisinde de, Venezuelalarda da Sinterlerde de hariçten gazel okuyalım. Kitlelerin geçmek zorunda olduğu aşamalarda onun yanında olmadan, onunla birlikte mücadele etmeden, sesimizin duyulabileceği umuduyla uzaklardan bir yerlerden bağıralım.

Bolşevik militanların soruna yaklaşımının ise bu tavırla uzaktan yakından bir alakası yoktur. Diğer bütün siyasetler gibi henüz küçük bir grup olmak kitlenin devrimci siyaset için ileriki dönemleri beklemesi gerektiği anlamına gelmez. İleriye havale etmek sorunu çözmez. Tam tersine, kitlenin verili bilinç durumuna siyasi uyum sağlamaksızın, devrimci ilkelere bağlı kalarak pedagojik bir uyum sergilemek gerekir.

Bu söylenenleri teorik olarak birçok devrimci grup sahiplenebilir. Fakat hem söylenenler yerine pratiğe bakmak hem de söylenenleri biraz daha açmak gerekiyor.

Seçim sorunuyla bağlantılı olarak konuşacak olursak, işçi sınıfına pedagojik olarak uyum sağlamak, başka bir deyişle, ilkelere taviz vermeden, öğretici olmak babında, işçi sınıfına ayak uydurmak pratikte ne anlama gelir? Bunun pratikteki anlamı işçi sınıfının reformist politikaların peşinden gitmesi, hattâ bugünkü somut duruma baktığımızda reformist politikaların peşinden gitmekte *bile* ayak diremesidir. Çözmemiz gereken sorun budur.

Bu noktada kendisine devrimci ya da Leninist-Troçkist sıfatını biçen gruplar açısından muazzam iç tutarsızlıklarla dolu bir alana girmiş oluyoruz. Sorunun özünde *sağlıksız* bir reformizm korkusu vardır, fakat reformizmden duyulan korku, reformizm pisliğine bulaşmamak gibi haklı bir kaygıdan değil, kendi reformist özlerinin açığa çıkacak olmasından kaynaklanmaktadır. Kendi tabanındaki devrimcilere şu reformist adaya belli şartlar oluştuğunda parlamenter destek, yani oy verilebileceğini, hattâ verilmesi gerektiğini söylemek, “oy veren tabanımız reformistler tarafından kapılır mı?” korkusuyla başka başka biçimlere dönüşmektedir. Bunun bir benzerini Stalinistler arası “yurtseverlik” tartışmalarında görüyoruz. Hepsi de üç aşağı beş yukarı aynı şeyi söyleyen gruplar, TKP’nin yurtseverlik anlayışına hiçbir köklü eleştiri getiremediklerinden, bu burjuva ideolojisinin karşısına devrimci enternasyonalizmi koşulsuz bir şekilde koyamadıklarından, yalpalayan tutumlar alıyorlar. TKP dışındaki yurtsever gruplar her fırsatta TKP’yi dışlamaya çalışırken, tabanına güvensiz ve tabanındaki sirkülasyondan endişeli TKP de kitlesini kaçırma korkusuyla her fırsatta kendisini dışarıda tutmaya çalışmaktadır.

Oysa daha önceki seçimlerde de ifade ettiğimiz gibi, “reformist adaylara oy vermek kesin olarak reddedilemez. İşçi sınıfıyla sıkı bağlar kurmuş, içerisinde mevziler elde etmiş, arkasına yüzbinlerce işçiyi katmış reformist partilere karşı böylesi toptan dışlayıcı bir yaklaşım, işçi sınıfını reformistlerin eline teslim etmek olur.” İşçi sınıfı devrimcileri olarak belli koşullar altında işçi sınıfının reformist partilerine ya da adaylarına parlamenter destek veriyor olmamız onların programlarına, vaatlerine inancımızdan değil, öyle ya da böyle, bugün bizim yapamadığımız bir şeyi yaparak arkalarına önemli sayıda işçi kitlesini toplamış olmalarından gelir. Bu tutum devrimcilerin işçi demokrasisine duydukları inancın, saygının da bir ifadesidir. Lenin’in Ekim’den önce Menşeviklere ve Sosyalist-Devrimcilere dediklerini hatırlayalım: Geçici burjuva hükümeti tasfiye edin, iktidarı Sovyetlere devredin, biz de çoğunluk sizde olduğuna göre bu iktidarı destekleyelim. Lenin’in bu sözleri Menşeviklerin proleter devrimci programı uygulayacaklarına olan inancından değil, öncelikli düşmanını (yani burjuvaziyi) asla unutmamasından kaynaklanıyordu. İşçi sınıfı esas düşmanı olan burjuvaziyi alt ettikten sonra, doğru bir devrimci önderlikle yanlışlarını düzeltebilir ve iktidarını sağlam temellere oturtabilirdi. İşçilerin talepleri belliydi: İş, barış, ekmek vs. “Bugün Menşeviklere ve S-R’lere destek veriyorsunuz” diyordu Lenin, “Peki, çok güzel. O zaman sizin de desteklediğiniz bu talepleri uygulamaları için onları zorlayın. Ya yapsınlar ya da yapacak olana mâni olmasınlar.” Lenin sözlü propagandanın ötesine geçmediği sürece bu söylenenlerin havada kalacağını biliyordu. Reformistleri teşhir etmenin en iyi yolu onları meydana çıkarmaktı: İktidarı alan reformistler işçi sınıfının gerçek anlamıyla hiçbir talebini karşılamayarak kendilerini teşhir edeceklerdi. Bu tür bir koşul altında, eğer ortada gerçek bir devrimci parti de varsa, işçi sınıfının devrimci seçeneğe yönelmesi kaçınılmaz hale gelecekti. Tek bir şartla: Yeter ki tüm bu süre zarfında, işçilerin geçmek zorunda oldukları aşamalarda onlarla birlikte omuz omuza mücadele eden bir devrimci parti olsun, hariçten gazel okuyan, “senin önderliğin boş, işe yaramaz” diye ahkâm kesen bir “devrimci” parti değil.

Tüm bunlar Ekim Devrimi’nin sırrıdır. Ekim Devrimi harfi harfine bu stratejinin pratiğe dökülmüş halidir. Altını tekrardan çizmekte yarar var: Parlamenter desteğimizi reformistlerin taleplerine göre değil, işçi sınıfına göre belirleriz. Reformist bir parti, koşullar gereği radikalleşip “devrim ve sosyalizm vs.” bile dese, kitlelerin gözünde o partiye dair yanılısamalar uyandırmayız. Zira eğer böyle bütünsel bir güvenimiz olsa, biz komünistlere düşen görev parlamenter destekle yetinmeyip, bir dakika bile beklemeden güçlerimizi birleştirmek olur.

Oysa Stalinizmle arasına mesafe koyan grupların bir kısmı bu tür bir teorik arka plan dâhilinde değil, pragmatist temelde oy vermeyi tercih etmektedir. Gerçekten de bu noktada üç ana eğilimin ortaya çıktığını görüyoruz: Birinci kategoridekiler, bugünkü esas görevin kadrolar yetiştirmek olduğunu, “kitleleri” değil, kitlelere ulaşacak öncüyü kucaklamak ve yetiştirmek gerektiğini anlamayan, bu görevi reddeden ve her türlü reformist oluşumun içine balıklama dalıp, ne elde etsem kârdır diyen gruplardır. İkinci bir kesim, bunun tam tersi cephede yer alan ve aslında bugünkü ana görevin kadroları ve öncü işçileri bulup yetiştirmek olduğunu söylemesine karşın, kadroların kitlelerin kısmi ya da bütünsel mücadeleleri içinde değil, fanusta yetişeceğini düşündüğünden, seçimlere karşı bütünsel bir perspektif belirlemeyip, konuyu ikinci plana atarak, “bugün seçimde ne oy verdiğiniz önemli değil” diyen ya da demeye getiren ve böylece birinci kategoridekilerle aynı bataklığa düşen anlayıştır. Her zaman ifade ettiğimiz gibi, iki zıt kutup birbirini tamamlar. Görünüşte aralarında büyük bir uçurum olmasına karşın pratikteki sonuç görüldüğü üzere aynıdır: Her iki tutumun sonucunda da devrimci kadroların ve sınıfla bütünleşmiş öncü işçilerin yetişmesi olanaksızdır. Yukarıda da ifade edildiği üzere, bu gruplar aynı yaklaşımın bir sonucu olarak, Venezuela Devrimi ve Sinter (ya da Arçelik, Çapa vs.) direnişi gibi örneklerde sekte-ültilatomcu tutum almaktadır; her iki noktada da kitleye karşı müthiş bir güvensizlik hâkimdir. Üçüncü bir kategoriye, hem seçimlerin esas önemini kitlelerle ve öncülerle bağ kurmak açısından önemli olduğunu vurgulayan hem de reformist adaylara karşı belli bir desteğin şart olduğunu söyleyenlerden oluşmaktadır. Fakat bizim de dâhil olduğumuz bu kategoriyi aynı şeyleri söyleyen gruplardan müteşekkil görmemek gerekir. Bu noktada da devreye söylenenlerin ne derece samimi (eylemde samimi) ve ne derece bütünlüklü bir politikanın ürünü olduğu sorusu girmektedir. Daha baştan şunu rahatlıkla ifade edebiliriz: Bu grupların gerek eylemlerine gerekse de söylemlerine baktığımızda, seçimler konusunda söylenenler genel politikaları çerçevesinde iç tutarsızlıklarla maluldür. Eylemlerini, yani pratikte işçi sınıfının mücadelesine nasıl baktıklarını zaten görüyoruz. Biz burada bunun teorik plandaki ifadelerine değinmekle yetinelim.

Bu gruplar kendi küçük ittifaklarını oluşturup seçimlere girmedikleri takdirde, bağımsız adaylara ya da diğer reformist partilere oy veriyorlar. Marksizmin bu konudaki yaklaşımını yukarıda ifade etmiştik. Bu çerçevede, bir kez de Troçki'nin 1930'lu yıllarda reformist-düzen yanlısı İngiliz İşçi Partisi'ne neden oy vermek gerektiğine ilişkin söylediklerini hatırlamakta fayda var: "İngiliz İşçi Partisi'ne eleştirel destek vermek gerekiyordu, ama şu ya da bu [politikaya] destek verdiği için değil, işçi kitlelerini temsil ettiği için. ... Devrimcilerin reformizme eleştirel destek vermelerinin nedeni asla reformizmin iktidara geldiğinde işçilerin temel ihtiyaçlarını karşılayabileceğini düşünmeleri değildir. Hayır, işçilere şunu demek gerekir: 'İşçi partisi sizi aldatacak, size ihanet edecek, ama bize inanmıyorsunuz. Çok güzel, o halde bu deneyimi sizinle birlikte yaşayacağız, ama hiçbir şekilde İşçi Partisi'nin programının altına imzamızı atmayacağız.'"[6]

Buradaki kilit öge, reformist partinin işçi kitleleri temsil ediyor olmasıdır. Fakat bir şeyi unutmamak gerekiyor: Burada kitle derken kastedilen yüzler, hattâ binler bile değil, milyonlardır. Devrimci Marksizmin bu ilkeleri milyonlarca oy alan partilerin var olduğu koşullarda ve bu tür partilerin varlığı referans alınarak oluşturulmuştur. Bugün anlamlı bir kitle desteğine sahip (reformist) bir partinin olmadığı koşullarda mücadele ettiğimizi ve bugün yapacağımız muhtemel hatalarla kendimizi yalıtacağımız bir işçi kitlesi olmadığını belirtelim. Fakat buradan bugün doğru politikalar belirlemenin zorunlu olmadığı sonucu çıkmaz. Niceliğin niteliğe dönüştüğü başka bir bağlama ait olan Lenin ve Troçki'nin bu tespitlerinden hareketle bugün de politika belirlenebilir. Oysa yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada "Irak Savaşı'na destek veren İngiliz İşçi Partisi'ni" aforoz eden ya da falanca işçi düşmanı politikayı pervasızca uygulayan falanca reformist partiye oy verilmesini şiddetle reddeden "Marksist" gruplar var. Bugün şu ya da bu reformist adaya oy verilebileceğini savunanlar, başka ülkelerde yüzbinlerce işçiyi temsil eden partilere şu ya da bu politikayı uyguladığı için destek verilmemesi gerektiğini savunuyorlar. Yani kendilerini Troçkist diye adlandıran bu kesimlere göre, reformist bir parti somut bir olayda doğru bir tutum olsa, her şey çok farklı olacaktır!

Bolşevik-Leninistlerin kendileri dışındaki işçi adaylarına yaklaşımında bu tutumun zerrece izi yoktur. Bir defa, bizim kalkış noktamız, öncelikle, ilişki kurduğumuz unsurların sınıf bilinciyle donanmalarını, devrimci mücadeleye atılmadan önceki duruşlarından farklı olarak, her meseleye sınıfsal yaklaşımlarını sağlamaktır. Bu bakımdan işçi sınıfının ve gençliğin "biz ve onlar" anlayışının doğru bir eksene oturtulması gerekir. Bu eksen, eğer ilişki kurduğumuz insanları gerçekten sınıf temelli eğitmek istiyorsak, "kendi örgütlülüğümüz ve onlar" olamaz. Bir insanın gerçek bir örgüt bilinci alabilmesi için sınıf bilincinin sağlam olması şarttır. Aksi takdirde kişinin örgüte bağlılığı son tahlilde aygıtı bağlılıktan öteye geçmez. Öncelikle öğrenilmesi gereken "bizim sınıfımız ve onların sınıfı" ayrımı olmalıdır. Sınıf bilinci henüz başlangıç aşamasında olan, hattâ belki o aşamaya bile gelmemiş bir işçi açısından öncelikle "biz ve onlar" şeklindeki sınıf bilincini edinmek, belli bir süredir mücadelenin içinde olan bir işçi açısından da bu karşıtlığın bir adım bile olsa gerisine düşmemek esastır. Bu bilinci edinmeden ya da korumadan sınıf mücadelesinde ilerlemek mümkün değildir. Burada mühim olan, bu sınıf bilincini her şeyin çaresi olarak görmemek ve sırf bu bilinçliliği korumak adına mücadelenin diğer esaslarını unutmamaktır. Seçimlerde diğer işçi adaylarının ya da gerektiğinde diğer ezilenlerin burjuvaziye karşı sahiplenilmesi, kendi programımız karşısındaki eksikliklerini anlattığımız sürece önem taşır.

Diğer yandan, işçi sınıfı mücadelesinin niceliksel açıdan çok küçük bir azınlığı oluşturuyor olması, bugün elde edilecek birtakım küçük mevzilerin önemsiz olduğu anlamına gelmez. Mücadele ne denli dipte seyrediyor olursa olsun, özellikle de yerel seçimler söz konusu olduğunda, doğru bir çalışmayla ve birliktelikle birtakım mevziler elde edilebilir. Bu kazanım işçi sınıfına yalnızca reformistleri değil, aynı zamanda kendi gücünü de görmesi açısından önemli fırsatlar sunar. İşçi sınıfına birlik olduğunda hem neler yapabileceğini hem de neler yapamayacağını gösterir ve böylelikle muazzam bir deneyim kazandırır. Yerelde ele geçirilen bir mevziyle, devrimci bir işçi, işyerindeki ya da mahallesindeki bir işçiye, birlikte sınıf olarak neler yapabileceklerini, dayanışma ruhunun, birlikteliğin, örgütlülüğün nimetlerini anlatma ve daha da önemlisi pratikte gösterme fırsatı elde eder. Diğer yandan, burjuva düzenin sınırları içerisinde kaldığımız sürece, başa bilinçli işçiler de geçse köklü bir dönüşüm yaşanmayacağını, iyi niyetli devrimci unsurların bile sistemin dişlileri karşısında iş yapamaz hale geleceğini yaşayarak öğrenme fırsatı sunar.

Dolayısıyla yukarıda söylenenlerin hepsi, işçi sınıfının kendi iktidarının kurulması gerektiği sonucuna bağlanmaktadır. İşçi sınıfı seçimlerden, her şeyden önce, işçi devrimi ve işçi iktidarı propagandasını yaygınlaştırmak için yararlanır. Diğer tüm politikalar, taktik hamleler bu stratejiye tabidir.

Seçimlerde Kime Oy Vermeli?

Yukarıdaki tablo dikkate alındığında, bugünkü seçimlerde işçi sınıfı devrimcilerine düşen başlıca taktiksel görev, seçim döneminden önceki tutumumuzun bir devamı olarak geçiş taleplerini ifade eden halkaya tutunmaktır. *Kriz ve Devrimci Marksistlerin Görevleri* yazımızda da ifade edildiği üzere, tek tek işçilere değil, işçi sınıfının geneline ulaşabilmek için soyut doğrular yerine, sınıfın verili durumunu dikkate alan güncel-somut talepler gereklidir.

İşçi sınıfının öncüsü mücadeleye atılmış, grevlerde, direnişlerde ve diğer mücadele alanlarında kendisini göstermeye başlamıştır. Bu kesimlerle elbette görece daha rahat ilişki kurmak mümkündür. Fakat işçi sınıfının geneli söz konusu olduğunda, mevcut bilinç seviyelerine çok uzak gelen taleplerle değil, en temel halkadan başlayarak en uçtaki halkaya ilerlemek gerekir. Nasıl işçilerin hiçbir zaman en ilerideki halkaya tutunamayacaklarını düşünmek saf reformizmse, adını koyalım işçi sınıfını küçümseyici bir inançsızlık örneğiysen; aynı şekilde işçilerin –mevcut durumlarında– uzansalar bile tutunamayacakları halkayı işaret etmek de aşırı “sol” bir tutum olur. Her ikisi de işçi sınıfını kendi kaderine terk etmek anlamına gelir. Devrimci Marksizm bize birbirini tamamlayıcı bu iki tavrıdan da uzak durmayı öğütüyor.

Seçimler geçiş taleplerimiz ve acil taleplerimizle kitlelerle bağ kurmak için başka bir fırsat daha sunuyor. Bu işin bir ayağıdır. İşin diğer ayağı da, bu talepleri gerçek anlamıyla sahiplenebilecek ve işçi sınıfını taleplerine kazanabilecek devrimci bir partinin olmamasıdır. Öyle ki, devrimci bir işçi partisi şöyle dursun, ortada reformist bir işçi partisi bile yoktur.

Geriye bağımsız adaylar ve Kürt halkının meşru mücadelesinin bugünkü önderleri kalıyor. Daha güçlü olması bakımından öncelikle Kürt adaylarına değinelim.

Toplumun ezilen sınıfı ve en çok sömürülen kesimi olarak işçi sınıfının yalnızca kendi sorunlarına değil, toplumdaki diğer ezilenlerin sorunlarına da sahip çıkması şarttır. Toplumdaki diğer ezilen katmanların sorunlarına sahip çıkmak işçi sınıfının mücadelesini daha da güçlendirir. İşçi sınıfı bu sorunlara sahip çıkarak yalnızca kendisine ek güçler devşirmiş olmaz, aynı zamanda kendi saflarını da bölünme tehlikesinden kurtarmış olur. Zira unutmamak gerekir ki, burjuvazinin işçi sınıfına karşı en büyük kozu toplumdaki diğer, yani *olağan* ayrımları sınıfsal bölünmenin karşısına dikmektir.

Bu çerçevede, Kürt sorunu Türkiye işçi sınıfı açısından hâlâ çözüm bekleyen yakıcı bir görevdir. İşçi sınıfı her ulusun kendi kaderini tayin hakkını savunmalı, ezilen halkların meşru taleplerine destek vermelidir. Fakat burada da genel ya da daha doğru bir tabirle soyut yaklaşımlar üzerinden hareket edemeyiz. Elbette diğer dönemlerde olduğu gibi seçim dönemlerinde de Kürt halkının temsilcilerine karşı yaklaşımımızı Marx’ın o eskimeyen sözünden hareketle oluşturuyoruz: “Başka bir halkı ezen bir halk özgür olamaz.” Bu nedenle TC devletinin yoğun bir baskısına maruz kalan Kürt halkının, yürüttüğü özgürleşme mücadelesi içinde, demokratik kanallarda kendisini ifade edebilecek araçlar bulması çok önemlidir. İşçi sınıfının da bu noktada elinden gelen çabayı göstermesi ve Türk burjuvazisinin Kürt halkına yönelik uygulamalarına ortak olmadığını fiilen göstermesi gerekir. Bunun seçimlerdeki somut ifadesi Kürt halkının temsilcilerini mümkün olduğunca desteklemektir.

Ne var ki özellikle de yerel seçimler söz konusu olduğunda, Kürt halkının mevcut temsilcilerine açık çek vermek kabul edilemez. DTP önderliği, bir dönem ajandasında ilk sıraya koyduğu yerel yönetimlerde uzunca bir süredir gücü elinde bulundurmasına karşın, kitlelerin desteğini daha da arttıracak herhangi bir adım atmamıştır. Tersine, örneklerini burjuva partilerinde gördüğümüz türden olaylara karışmış, bu temelde Kürt hareketinin içinden bile eleştirilere maruz kalmışlardır. En son

DTP Konferansı'nda (Temmuz 2008) kısmen de olsa bunun özeleştirisi yapılmış, belediyelerde demokratik bir işleyişin tutturulmadığından bahsedilmiştir. Fakat sorun yalnızca bununla sınırlı değildir. Yine DTP içinden de ifade edildiği gibi, DTP'nin salt kimliğe dayalı politikası Kürt düşmanlarının elini güçlendirmekte, binlerce sorunla boğuşan Kürt işçi ve emekçilerini burjuva partilerinin propagandasına, rüşvetlerine ve din istismarcısı siyasi anlayışlarına açık hale getirmektedir. Kürt hareketinin uzunca bir süredir giderek sağa doğru kaydığı reddedilemez bir gerçektir. DTP seçimlere gelinen süreçte, AKP'yle yarışmak adına hacı hoca takımıyla gövde gösterisi yapmak da dâhil olmak üzere örneklerini yine burjuva partilerinde gördüğümüz birçok "açılıma" gitti. Bunlar göz ardı edilemeyecek olumsuz gelişmelerdir.

Dolayısıyla mevcut Kürt adaylarına koşulsuz destek vermek kabul edilemez. Elbette Kürt halkının temsilcileri hâlâ önemli bir yere sahiptir ve görmezden gelinemezler, fakat komünistler kendi görevlerini de unutmamakla yükümlüdür. Bu bakımdan, aslında her bölgedeki adaylar için geçerli olan tutumumuzu, yani "genel yaklaşımı somuta uygulama ve adayları değerlendirerek karar verme" yöntemini burada da unutmamak gerekir.

Bağımsız adaylara gelince, Şubat ayının son günlerine kadar henüz sol cenahtan güçlü bir bağımsız aday çıkmadı, aslında çıkacak gibi de görünmüyor. Geçen yılın sonlarına doğru çeşitli siyasetlerin birliktelik girişimi de dağın fare doğurmasıyla sonlanmıştı. Her biri farklı hesapları olan parti ve grupların seçim için dahi birleşmesi mümkün olmadı.

Bağımsız adaylar söz konusu olduğunda kimi zaman başka türlü "farklı hesapların" devreye girdiğini görüyoruz. Başka dönemlerde "sekte olmamak lazım", "diğer işçi örgütleriyle gerektiğinde birleşik cephe oluşturmak lazım" gibi muğlak ifadeler kullanan sol grupların, seçim zamanı geldiğinde "peki, şimdi kime oy vereceğiz?" somut sorusu karşısında afalladıklarını ve geçmişte söylenen soyut görüşleri çiğneyerek "seçimler o kadar da (ne kadar?) önemli değil" demek ya da teorik nedeni belli olmadan bir bağımsız adaya oy vermek zorunda kaldıklarını görüyoruz. Bu bakımdan "bağımsız aday" bir can simidi işlevi görmektedir. Zira bahsi geçen ikilemden kurtulmanın en kolay yolu, gücüne kuvvetine bakmadan aday çıkarmaktır. Devrimci olduğu iddiasındaki örgütler kendi bağımsız adaylarını çıkardıklarında ya da birkaçı tek bir adayda birleştiklerinde hem vicdanlarını rahatlatmış ve zevahiri kurtarmış oluyorlar hem de işçi hareketinin temeline ilişkin yukarıda bahsi geçen teorik meselelere kafa yormaktan kurtulmuş ve bu seçim dönemini de "sağ salım" atlatmış oluyorlar.

Bizim açımızdan sol örgütlerin bu tavrı her zaman için pratikte tavrı almayı gerektiren bir sorun teşkil etmez. Bolşevik militanlar neye, niçin oy verdiklerini ve bunu hangi bütünsel yaklaşımın parçası olarak yaptıklarının bilinciyle, ne eleştirmekten ne de destek vermekten geri dururlar. Evet, bağımsız adayların birçoğunun hiç de masumane gerekçelerle arzı endam etmediğini biliyoruz, ama onların bu küçük hesapları bizim açımızdan mutlak bir engel oluşturmaz. Yukarıda çizilen genel çerçeve dâhilinde, işçi adaylarını somut koşullara göre değerlendirerek desteklemek bir görevdir.

Öte yandan, işçi adaylarının güçsüzlüğü de dikkate alındığında, *yerel seçimler özelinde komünistlerin başlıca görevi, burjuva düzen partilerine oy verilmemesini propaganda etmek, vurguyu düzen partilerinin teşhirine yapmak olmalıdır.*

Ortada işçi sınıfına gösterebileceğimiz gerçek bir alternatif olmadığından, deyim yerindeyse, olumsuz içerikli bir görevle, vurguyu burjuva partilerine oy verilmemesine yapmak gerekir. Burada yanlış olan vurgunun olumsuz bir göreve yapılması değil, söylenenlerin bununla sınırlı tutulması olacaktır. Kuru kuruya "şuna oy vermeyin" demek işçi sınıfının zihnini daha da bulandırmak dışında bir işe yaramaz. İşçi sınıfına seçimlere de diğer konulara olduğu gibi sınıfsal yaklaşmayı telkin eden bu görüşün tamamlayıcısı elbette, genel olarak, işçi adaylarının ve diğer ezilen kesimlerin temsilcisi emekçilerin desteklenmesi olmalıdır.

23 Şubat 2009

DARBE TEHDİDİ VE SEÇİMLER

Boğucu bir atmosfer altında seçimlere yaklaşıyor. Büyük medya kuruluşları tarafından, Türkiye'nin uzun süredir hiç bu kadar kritik bir dönemeçten geçmediği ve 12 Eylül'den bu yana en önemli seçimlerin arifesinde olduğumuz yazılıp çiziliyor. Bu söylenenlerde bir gerçeklik payı olmakla beraber, yine kabul edilen başka bir gerçek de, "Türkiye'nin seçim atmosferine hâlâ girememiş" olmasıdır. İşçi ve emekçiler cephesinden burjuva siyasete karşı müthiş bir soğukluk, ilgisizlik ve tepki var. Burjuva siyasete ilk tepki, "Nasıl da hiçbir şey değişmeyecek!" söylemi üzerinden şekilleniyor. Bu söylem kendi içinde devrimci özler barındırmasına karşın, içinde bulunduğumuz durum göz önüne alındığında, burjuvaziden çok işçi sınıfı ve devrimciler için bir tehlike arz etmektedir. Bu nedenle seçimlere yaklaşım konusu bugün bir kat daha önem kazanmış durumdadır. Askeri darbe tehlikesinin kendisini tümüyle hissettirdiği şu an nasıl bir tutum almamız gerektiğini değerlendirebilmek için öncelikle son birkaç aylık dönemin doğru tahlil edilmesi gerekiyor.

22 Temmuz seçimlerine girerken en önemli sorun olarak Kürt sorunu (yani öncelikle PKK'yle imha amaçlı bir mücadele) ve "laiklik" (yani Kemalist bürokrasinin devlet üzerindeki vesayeti) tartışmaları sivriliyor. Bundan 3-4 sene önce tamamen durma noktasına gelmiş olan "terör" meselesi, burjuvazinin basiretsizliği, çözümden çok çözümsüzlüğü dayatan politikaları neticesinde tam bir çıkmaza girdi. Kuzey Irak'ta bir Kürt oluşumunun varlığı ve Türk burjuvazisinin sorunu çözmemekteki kararlılığı Kürt gerillalarını tekrardan mücadeleye itti. Burjuvazinin "liberal" AB'ci kanadı ile statükocu kanadı arasındaki çatışmanın da bir neticesi olarak, Türk milliyetçiliği ve onun ayrılmaz müttefiki olan baskıcı devlet politikaları "terör"ü gerekçe göstererek toplumun üzerine bir karabasan gibi çöktü.

En son tetikleyici de cumhurbaşkanlığı seçimleri oldu. Yıllardır yürütme gücü üzerindeki kalelerinden biri olan cumhurbaşkanlığı makamını kaybedecek olmanın telaşıyla Kemalist bürokrasi büyük oynamaya girişti. 14 Nisan'la başlayan "Cumhuriyet Mitingleri"yle önce orta sınıf alanlara indi. Kemalist "laik" sistemde rahat yarınlarını gören bu "beyaz Türkler", "Ordu Göreve!", "Vatanına sahip çık, yarın çok geç olacak" vb. sloganları atarak Türk bayraklarıyla cumhuriyetine sahip çıkıyorlardı! Fakat bu tabanın kendi gücünden destek almadığı açıktı; sivil inisiyatife devlet kuvvetleri tarafından nasıl bir nefretle yaklaşıldığı 1 Mayıs'taki gözaltı terörüyle (toplumun hem genel hem de özel anlamda

gözüne alındığı o gün) görülecekti. Nitekim 27 Nisan gece yarısı Genelkurmay'ın sitesinde yayınlanan muhtırayla ordu duruma el koydu. Gerek sloganları gerek tabanıyla, başka koşullar altında, faşizmin üzerinde yükselbileceği bir zemin yaratan “Cumhuriyet Mitingleri” ordunun sivilleşme çabasının ta kendisiydi.

Sonra PKK tarafından gerçekleştirildiği iddia edilen 22 Mayıs tarihli Ankara'daki bombalı saldırı haberi geldi. Daha kimse ne olduğunu anlayamadan “olayın failleri”nin yakalandığını öğrendik. Bombalamanın ardından Ulus ve çevresinin dış dünyayla tüm bağlantısı kesildi. Sözde yetkililer alanda ellerini kollarını sallayarak gövde gösterisi yaptılar ve sonra tüm sorun birden aydınlandı. PKK'nin mücadele tarihinde Ankara gibi metropollerde, hele ki Ulus gibi işçi ve emekçilerin yoğun olarak bulunduğu semtlerde böyle körce eylemlere pek rastlanmadığını biliyoruz. Eylemin örgüt tarafından resmen sahiplenilmediği de başka bir gerçek. İşin diğer bir tuhaf tarafı, son dönemde adeta “faili meçhul”lü günleri aratırcasına faillerin hemen kısıvrak yakalandığına ve olayın üstünün örtüldüğüne şahit oluyoruz. Elbette tüm bunların gece yarısı aniden internette yayınlanan muhtıradan bağımsız olduğu düşünülemez.

Tüm bu bahsedilenler “demokratik” basının ağızından salyalar akarak savaş çığırkanlığına soyunması için yeterli oldu. Tekrardan Kuzey Irak'a operasyon gündeme alındı. Konunun tek tartışma maddesi hangisinin daha ekonomik ve “çıkarmıza” olduğuydu. Nitekim çok geçmeden, 7 Haziran'da TSK başka bir “e-muhtıra” daha yayınlandı. Genelkurmay yirmi küsur yıllık PKK'yle mücadele tarihinde ilk defa sivil eylem çağrısı yapıyor ve “kitlesele refleksi” uyandırmaya çalışıyordu. Tüm bunlar mitinglerle başlayan bu sürecin faşizan bir darbe tehdidinde kadar vardığını gösteriyor.

Darbe Tehdidi ve “Faşizm”

Darbe olasılığından bahsetmek ufukta faşizan uygulamaların, baskı ve sindirme politikalarının olduğu anlamına gelir. Nitekim bu temelde faşizm tartışmaları sol-devrimci gündemi meşgul ediyor. Bir yanda TC devletini zaten faşist diye nitelendiren kesimler, gelecek darbenin (zaten hâlihazırda faşizm var olduğuna göre) niteliksel-hissedilebilir anlamda bir değişiklik yaratmayacağını zımnen kabul etmiş oluyorlar: Yani, “madem faşizm var, o halde ufuktaki tehlike faşizm ya da faşizan içerikli bir yönetim değil”! Diğer bir kısım, belki bir bu kadar yanlış bir tutumla, bir faşist yönetimin tüm toplumu cenderesine alacak olması gerçeğine yaslanarak, sınıfsal içeriğinden ve sınıf mücadelesinin durumundan bağımsız bir “faşizm” heyulasından bahsediyor. Tüm bunlar Marksizmin bu konudaki temel önermelerini ve söz konusu hususta çelişkili gibi gözükten noktaları aydınlatmayı gerektiriyor. Ancak doğru bir teori temelinde olaylar karşısında net bir tavır sergileyebiliriz.

Faşizm burjuvazinin her dönemde görülen olağan zor kullanımı değil, olağanüstü dönemler için “sakladığı” aşırı baskıcı bir yönetim ya da, daha doğru bir ifadeyle, sindirme biçimidir. Faşizmde işçi sınıfının ve diğer muhalif kesimlerin ekonomik ve siyasi tüm örgütleri dağıtılır. Sınıf mücadelesinin yükseldiği ve burjuvazinin artık parlamenter rejimle günü kurtaramadığı zamanlarda burjuvazi son bir hamleyle bu çıplak diktatörlüğüne başvurur. Faşizm, egemen sınıf burjuvazinin artık yönetemediğinin, işçi sınıfının ise çoğunlukla öznel nedenlerden ötürü iktidarı alamadığının ve bu sebeple arkasına taktığı küçük burjuva kitlelerin de alternatif arayışlarına girdiğinin bir ifadesidir. Ne var ki genellikle küçük burjuva kitle hareketleri temelinde iktidara taşınıyor olması ve kimi zaman tek tek burjuvaları karşısına alıp bunlarla popülist tarzda hesaplaşması, faşizmin bir bütün olarak burjuvazinin iktidarı olduğu gerçeğini değiştirmez. Tüm sınıfları eziyor gibi görünmesine, bir bütün olarak “insanlığa” karşı yöneltildiği havası vermesine karşın, esas hedefi işçi sınıfı ve emekçilerin ezilmesi, bastırılması, örgütlülüğünün dağıtılması ve toplumda bu temelde bir korku ve itaat ortamının yaratılmasıdır. Marksizmin faşizm tanımı budur.

Bu tarif darbecilerin faşist bir zihniyette olmadıkları, “faşist bir darbe” tehdidinin olmadığı ya da daha doğru bir tabirle, devletin “olağan” zor kullanımının dışında daha baskıcı, faşizan bir rejim tehdidinin olmadığı anlamına mı geliyor? Öyle ya, bugün Türkiye’de işçi sınıfının değil siyasi, ekonomik örgütlenmelerinin bile çok geri bir noktada olduğu, mücadelenin hâlâ en dipte seyrettiği,

güçlenen burjuvazinin işçi sınıfını pasifize etmeyi başardığı ortadadır. Dolayısıyla bu dönemde sınıf hareketinin ileriliğinden ve bunun yenilgisiyle bağlantılı bir faşist yönetimden bahsetmek doğru olmaz. Öyleyse bu darbe sınıf ilişkileri bakımından nereye oturuyor?

Bu soruya Marksizmin devlet anlayışını çözümlenerek cevap verebiliriz. Burjuva devlet, işçi sınıfını sistemli bir biçimde baskı altında tutma ve ezme aracıdır; burjuvazi bu sayede sömürü hakkını ve egemenliğini sürdürür. Bunlar Marksizmin en temel önermeleridir. Somut duruma bakacak olursak, AKP hükümeti döneminde Türk burjuvazisinin daha önce hiç olmadığı kadar geliştiğini, rahat bir ortam bulduğunu görüyoruz. İş çevrelerinin gözde dergisi *Forbes*'un verilerine göre, AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında Türkiye'de 6 tane dolar milyarderi varken, bugün Türkiye'deki dolar milyarderi sayısı 26'yı bulmuş durumdadır. Denildiğine göre, Türk ekonomisinin 12 katı büyüklükte ekonomiye sahip olan Japonya'da bile bu kadar dolar milyarderi yoktur. Keza ülkeye önemli bir sermaye girişi var. Oysa aynı 4,5 yıllık dönemde işçi ve emekçilerin payına yaşam standartlarında istikrarlı bir düşüş, türlü türlü hak gaspları ve verilen mücadelelere baskıcı yaklaşım denk düştü. Bu çerçevede Türk burjuvazisi de uluslararası kapitalizm de genel anlamda AKP'nin icraatlarından memnundur. Dolayısıyla darbe tehdidinden bahsetmek, devleti egemen sınıfın aygıtı olarak tarif eden Marksizmin genel yaklaşımıyla çelişiyor gibi düşünülebilir.

Engels *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*'nde devleti karşıt ekonomik çıkarlara sahip sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir savaşın içinde eritip bitirmemeleri için çatışmayı hafifletip, düzen sınırları içinde tutacak, *görünüşte* toplumun üstünde duran bir aygıt olarak tarif eder. Engels'e göre, bu güç toplumdaki doğmuş, ama onun üzerinde yükselen ve giderek ona yabancılaşan bir aygıttır. Fakat devletin bu frenleyici işlevi onu bağımsız kılmaz. Devlet, içinden çıktığı topluma uygun olarak, kural itibarıyla, en güçlü olan sınıfın, ekonomik açıdan egemen durumda olan sınıfın aracıdır.

Kapitalistler toplumda nicel anlamda azınlıkta oldukları için, proletaryanın aksine, kendilerini devlet olarak örgütleyemezler. Burjuvazi toplumdaki ekonomik gücünden faydalanarak işbölümüne gider, kendi devlet aygıtını bu şekilde var eder. Bu durum onun açısından bir maddi külfet olmadığı gibi, tek başına bir tehlike de arz etmez. Fakat sınıf mücadelesinin –bu mücadele ister proletarya ile burjuvazi arasında olsun ister proletaryayı geçici olarak bastıran burjuvazinin kendi içinde olsun– bir tıkanma durumuna geldiği dönemler de vardır. Böylesi olağanüstü dönemlerde “devlet gücü sözcüğü olarak, bir zaman için, bu sınıflara karşı belli bir bağımsızlık durumunu” (s. 201) koruyabilir. Burjuvazinin kendi eliyle yetki verdiği kurumlar ondan ayrı bir güç haline gelebilir. Kapitalizmde devlet burjuvazinin aygıtı olduğu halde bazı dönemlerde yine kapitalizmin devamlılığını sağlayabilmek adına ve sağlayacak şekilde bağımsızlaşabilir. Tam da bu nedenle Engels devleti tanımlarken tam bir ihtiyatlılıkla konuya yaklaşır: “Medeni toplumun temel halkası, bütün *olağan dönemlerde* her zaman egemen sınıfın devleti olan ve her durumda, esasen, ezilen, sömürülen sınıfı boyunduruk altında tutmaya yönelik bir aygıt olarak kalan devlettir.” (s. 206)

Bu açıdan devlet ile temsil ettiği sınıf arasında doğrudan, değişmez, çelişkilerden uzak bir ilişki varsaymak yanlıştır. Burjuvazi ile burjuva devlet arasında *olağan dönemler haricinde* farklı ilişkiler doğabilir. Bunun pek çok tarihsel örneği vardır. Elinde bu denli güç biriktiren ve bizzat burjuvazi tarafından sürekli olarak en yüce varlık olduğu bağıra bağıra ilan edilen bir kurumun sahiplerinin (ya da kullanıcılarının) hem temsil ettiği sınıfla bir çatışma içine girmesi hem de kendisini hizmetkâr değil, efendi olarak görmesi mümkündür. Türkiye söz konusu olduğunda bu *Bonapartist yönelimin* içine başka etkenlerin de girdiğini biliyoruz: Ordunun kendisini bizzat kolektif bir sermayedar grubu olarak örgütlemesi, kendisini de üretim alanına sokması. Bu hususa aşağıda değineceğiz.

Kapitalizmin tarihteki yükseliş dönemine baktığımızda bu bağımsızlaşma durumunun yeni sistemin dünyaya yayılabilmesi için ilerici bir rol oynadığını görüyoruz. Siyasi açıdan yenilgiye uğrayan Fransız Devrimi'nin (1789-94) külleri üzerinde yükselen Napoléon Bonaparte'nin Bonapartist diktatörlüğü bunun en has örneğidir. I. Bonaparte görece bağımsız durumuna ve elinde herkesten daha çok yetki ve güç buldurmasına karşın, kapitalist üretim ilişkilerini kendi şahsında öylesine cisimleştirmişti ki, Avrupa'daki gerici odaya karşı verdiği savaşlarla kapitalizmi Avrupa'ya yaymıştı.

Öyle ki 1815'te gerici müttefiklere yenildikten sonra bile bu yarı-feodal kuvvetler, düşmanın Avrupa'ya yaydığı kapitalist ilişkileri benimsemişti. I. (Napoléon) Bonaparte'ın kötü bir taklidi olan III. (Louis) Bonaparte ise, ondan yarım yüzyıl sonra, ne kadar gerici de olsa, yine de Fransa'da kapitalizmin önünü açıcı bir rol oynadı. Bu Bonaparte belki çok para yiyordu ama burjuvazi onu da desteklemekten geri durmamıştı.

Bu Bonapartist iktidarlar toplumdaki huzursuzluğa burjuvazinin *tipik-olmayan* yanıtlarıdır. Diğer şartlar uygun olduğunda işlerin kızıyacak olduğunun göstergesidir. Burjuvazi bugün tarihsel anlamda bir yönetememe krizi içindedir. Miadını doldurmuş bir sınıf olarak topluma kalıcı bir şeyler veremiyor. Bu nedenle Bonapartizmin de nitelikleri değişiklik arz ediyor.

Devlet aygıtının bağımsızlaşabilmesinin Türkiye açısından temel belirleyeni başlangıçtan itibaren bu aygıtın Bonapartist özellikler sergilemesi ve bundan beslenen burjuvazinin eski toplumla hesaplaşmamasıdır. Türkiye'de burjuva ulus-devlet zaten bu temele uygun nitelikler taşıyarak tarih sahnesine çıktı. Türkiye'de burjuva parlamenter düzene ve ulus-devlete bir kitle devrimiyle geçilmedi. Türkiye'de kapitalizmin esas tetikleyicisi, ülkeye sızmış üretim ilişkilerinin ilerleticisi sıfatıyla devlet oldu. Devlet bürokrasisi daha baştan itibaren kendisini toplumun gerçek efendisi kabul etti ve bu bağımsızlığını seksen yıl boyunca farklı derecelerde olmakla beraber korudu. Dahası kırk yılın sonunda, bir adım daha atarak kendisini bizatihi bir kapitalist haline getirdi. TSK, yardımlaşma kurumu gibi masum bir ad (OYAK) altında Türkiye'nin sayılı sermaye kuruluşları arasına girdi.[7] Burjuva hukukun bile üstüne çıkararak, kendisini aynı anda hem devlet işletmesi hem de bağımsız bir özel işletme olarak oturtan ordu, bu sayede birikimlerini gün geçtikçe arttırdı. 90'lı yıllara doğru bunların arasına TSKGV (Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı) gibi bir kurum da girmiş ve bu da başka sektörlere açılmıştır. OYAK ve TSKGV devletten çok rahat ihale alıyor, "haksız rekabet"e yol açıyor ve dahası her türlü vergiden de muaf tutuluyor. Bu sayede bugün yıllık cirosu 50 milyar euro'ya yaklaşan OYAK Türkiye'de üç büyük kapitalist holdingden biri haline gelmiştir. Dolayısıyla Türkiye'de burjuva devletin bir kurumu olan ordu da kendini bizatihi kapitalist olarak örgütlemiş ve bu nedenle görece özerkliğini daha da güçlü (ekonomik) temellere oturtmuştur. Bunun burjuva toplumlarda örneğine pek sık rastlamıyoruz. Bahsedildiği üzere bugün ordunun OYAK, TSKGV gibi kurumlar aracılığıyla sahip olduğu güçlü işletmeler var. Kürt sorunu ve Kıbrıs bahane edilerek silah sermayesine, "savunma" bütçesine çok büyük paralar aktarılıyor ve bu akış devlet tarafından hiçbir şekilde denetlenemiyor. Yani mevcut işleyiş, mevcut yapı askeri-sivil bürokrasiye "devlet içinde devlet" olma ve sermayesine sermaye katma olanağı veriyor.

Dolayısıyla genel baktığımızda devlet iktidarının temsil ettiği sınıftan bağımsızlaşabileceğini, Türkiye'deyse devlet iktidarının görece bağımsız niteliğinin ilk günden itibaren sivrildiğini ve bu niteliğini her daim sürdürdüğünü görüyoruz. Dahası bugün bağımsızlaşacağını söylediğimiz devletin tek başına salt siyasi bir örgütlenme olmadığını, bizatihi kapitalistleşmiş bir burjuva öbeğin de (ordunun) öz-temsalcisi olduğunu söylememiz gerekiyor. Bu nedenle devlet aygıtının bir darbeyle toplumu baskı altına alması ne olasılık dışıdır, ne de Marksizmin tezlerinde bir revizyonu gerektirir.

Darbe Kime Geliyor?

Türkiye'de bugün işçi sınıfı ile burjuvazi arasında görünürde tıkanma noktasına gelmiş bir mücadele yok. Bu nedenle ortaya iki kilit soru çıkıyor: Askeri darbe tehlikesi nereden kaynaklanıyor ve bu darbe kime yönelik olacak?

Bugün Bonapartist eğilimler gösteren, daha doğrusu bu özelliklerini korumakta ısrar eden devletin ve özel olarak da askeri-sivil bürokrasinin yanında siyaset sahnesindeki bir diğer kanat ise uluslararası sermayeyle bütünleşme talebinde ısrarlı ve AB politikaları yanlısı TÜSİAD'dır. TÜSİAD (ve etrafında kümelenmiş benzer yönelimli sermaye grupları), kendi amaçları doğrultusunda statükocu engeli aşmak ve *eskiden ihtiyaç duyduğu ve çitini çıkarmadığı, aksine desteklediği devletin aşırı özerk* niteliğini ortadan kaldırmak istiyor. Ordu ise bunun tam tersine, varlığının ve sermayesinin niteliğinden ötürü, bu baskıcı nitelikten palazlanıyor. Ordunun AB'ci denilen kanat ile çatışmasının asıl nedeni

sermayesinin AB sermayesi ile boy ölçüşemeyecek olması ya da AB ile ilişkilerin gelişmesini istemiyor olması değil, AB ile klasik çizgide bütünleşmenin sonucunda kaybedeceği ihale imtiyazları, vergi muafiyetleri, devlete sahip olmaktan gelen arpalıklar vs.'dir.

Gelinen noktada dikkat edilmesi gereken husus, ordunun sermaye birikimi açısından ve askeri gücü bakımından hiç olmadığı kadar güçlüyken, siyasi açıdan hiç olmadığı kadar güçsüz olmasıdır. 12 Eylül süreciyle bugünü karşılaştırdığımızda statükonun etkisinin azaldığı ortadadır: AKP hükümeti sermaye çevrelerini arkasına almış olmanın verdiği süratle AB'ye üyelik süreci bağlamında MGK'nin siyasi nüfuzunu azaltmaya yönelik kararlar çıkarttı. Bunlar ne kadar havada kalmış olsa da, TSK kendisine karşı bir cephe alındığının farkındadır. Nitekim bugüne kadar ordu açısından hep bir emniyet sübabı işlevi görmüş olan cumhurbaşkanlığı makamını da elinden kaçırmak üzeredir. Ordunun siyasi nüfuzunu tümenden olmasa da büyük oranda kaybetme olasılığı tarihsel olarak hiç bu kadar yakın olmadı. Bu nedenle darbe ihtimalini ordunun güçlülüğünün bir ifadesi olmaktan çok, eski ilişkiler bağlamında son çırpınışları olarak değerlendirmek daha doğru olur. Fakat bu güçsüzlüğü de mutlak-değişmez bir olgu olarak almamak gerekir. İşçi sınıfı müdahalede bulunmadığı müddetçe, eski gücünü tekrardan kazanma olasılığı dışlanamaz.

Peki, bu darbe tehdidinde demokrasi naraları atan "darbe karşıtı, demokrat" burjuvazi, özel olarak TÜSİAD ve AB ne diyor? İlk olarak söylenmesi gereken TC burjuvazisinin hiçbir zaman demokrat olmadığı, bugün de bu rolü oynayamayacağıdır. Bolşevizm, demokrasi mücadelesinde bile burjuvazinin ve küçük burjuva önderliklerin güvenilmez olduklarını söylemekle başlar. Bunu unutarak olaya yaklaşmamız affedilmez bir hata olur.

Avrupa'dan farklı olarak yirminci yüzyılın kapitalistleşme sürecinde demokrasinin izleri siliktir, burjuva-demokratik atılımların hep burjuva yanı ağır basmıştır. Türkiye bunun en bariz örneklerinden biridir. Süngü ucundaki Türk demokrasisinin yalnızca tarihsel değil, güncel sorumlusu da burjuvazidir. Ordunun bu konuma gelmesinde en büyük destekçi, 12 Eylül'ün fedaileri, bugün demokrasi perdesinin arkasına saklanan TÜSİAD ve diğer burjuvalardır. Bu nedenle hem mevcut durumu hem de tarihsel ödekliliğinden ötürü Türk burjuvazisinin hiçbir kesimi darbenin karşısında kararlı bir şekilde duramaz. Keza aynısı kapitalist Avrupa'nın birliği olan AB için de geçerlidir. AB siyasi bir birlik olmadığı gibi yekpare bir bütün de değildir. Almanya-Fransa örneğinin de gösterdiği gibi kendi içinde çatırdamaktır. AB'nin temel özelliği demokrasi beğçisi olması değil, kapitalist bir şirket olmasıdır. Dünya pazarını daha derinlemesine sömürebilmek, kârları azamiye çıkarmak için kurulmuş bir yapıdır. Savunuyor gözüktüğü burjuva demokrasisini bir kenara bırakmak onun için sadece *taktiksel* bir sorundur. *AB'nin Türkiye projesinin yalnızca demokratikleşme paketinden ibaret olduğunu, ancak bu adımlar atıldığında yakınlaşabileceğini zannetmek saflıktır.* AB tıpkı Latin Amerika'daki ve Asya'daki diktatörlüklerle uzlaştığı gibi gerektiğinde darbecilerle de ittifak yapabilir.

Nitekim kendine engel oluşturabilecek en küçük olayda bile ortalığı ayağa kaldıran AB, 27 Nisan sonrası dişe dokunur herhangi bir adım atmamış, açıkça taraf olmamayı seçmiştir. Olası bir darbe durumunda AB Türkiye'den vazgeçmeyecektir, zira AB'nin amacı yalnız TÜSİAD'la müttefik olmak, Türkiye'ye "demokrasi getirmek" değildir. Bu nedenle AB ikinci seçeneği de cepte tutmayı tercih ediyor. Tam da bu nedenle susmuş ve ortamı kollayan bir tavır almıştır. Özetle AB, açık bir muhtıranın ardından bile söz söylemeyerek ne kadar gerici olduğunu, iddia edilenin aksine "demokrasinin kalesi" olmadığını, verilecek mücadelenin AB'ye bel bağlayarak örgütlenemeyeceğini bir kez daha göstermiştir. Darbe tehdidinde karşı taraf olmak elbette zorunludur, fakat bunu burjuva kamplardan birine yedeklenerek değil, kendi sınıfımızın saflarında mücadele ederek yapabiliriz

O halde, darbe kime geliyor? Bu aşırı milliyetçi, şovenist ortam içinde darbeye karşı asıl tetikte olması gereken kimlerdir? Önce darbecilerin ağzından dinleyelim: Darbe "Ne mutlu Türk'üm diyene!" demeyen herkese karşı olacaktır. Sonra bunu normal dile tercüme edelim: Bu darbe; devrimcilere, işçi sınıfına ve emekçi kesimlere, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesine, devrimci-demokrat ilerici aydınlara ve toplumun tüm muhalif kesimlerine yönelik olacaktır. Toplumda birdenbire demokrat kesilebilecek bir kesim yoktur. Burjuvaziyle bu tür ittifaklar bize zarardan başka bir şey getirmez. İşçi sınıfı ve

emekçi kesimlerin dışında zinde güçler aramamalıyız. Darbe tehdidine karşı tüm işçi ve emekçileri içine alacak militan bir birleşik cephe tek ve gerçek demokrasi kalesi olacaktır.

Darbe ile Meclis Birbirini Dışlar mı?

Bugün Kürt illerinden pek çok çatışma haberi geliyor. Asker cenazeleri bahane edilerek devlet terörü meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Yaşanan birçok olayı devletin kendisinin yaptırıldığı ya da göz yumduğu basit bir komplo teorisi diyerek bir kenara atılamaz. Ankara'daki saldırının ister devlet tarafından yapıldığını ister saldırıya göz yumduğunu söyleyelim, her halükârda devletin olaydan önceden haberdar olduğu dışlanamaz. "Terör" Bonapartist devlet bürokrasisinin karşı olduğu bir şey değildir, tam tersine bu mücadele onun ekmeğine yağ sürer. Troçki'nin de belirttiği üzere, "Terörizm Bonapartistmin trajik tamamlayıcısıdır. Tek tek bürokratların hepsi terörden korkar, fakat bir bütün olarak bürokrasi bunu kendi siyasi tekeli için meşrulaştırmak için kullanır."

AB ve TÜSİAD'ın kararlı bir şekilde karşısında durmadığı askeri darbe olasılığının illa seçim sonuçlarının kamuoyuna aktarıldığı 23 Temmuz sabahı gerçeğe dönüşeceğini düşünmemek gerekir. Bugün seçimlerin yapıp yapılmayacağı bile şüphelidir. Bu noktada burjuvazinin seçim sonuçlarını seçim sabahı öğrenmediğini, günler öncesinde sonuçların kabaca belli olduğunu, dolayısıyla darbe gündeminin seçim sabahında alevlenmeyeceğini vurgulamak gerekiyor.

Diğer yandan darbeci askeri kanadın bugünkü sivilleşme manevralarını düşünecek olursak, ilk andan itibaren toplumda bir "huzur ve demokrasi" ortamı tesis edildiği propagandalarının yapılması ve bu temelde birtakım göstermelik yapılar kurulması sürpriz olmaz. Eylemde hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına, propaganda düzeyinde demokrasi nutukları eşlik edecektir. Bu gözbağını inandırıcı kılacak temeller de vardır, zira Bonapartist bir darbe yalnızca sindirme, diktatörlüklerle hükmetmez. Bonapartist iktidarlar, faşizm gibi çıplak diktatörlük şeklinde var olmazlar. Bir yandan faşizmin baskıcı yönünü uygularken, bir yandan da toplumun bir kısmını kendi yanlarına çekerler. Tam da bu nedenle parlamentarizm yağına bulanmış bu asker-polis diktatörlüklerinin en gözde araçlarından biri her zaman referandum (halk oylaması) olmuştur.

Dolayısıyla Kürt düşmanlığı üzerinden, 6-7 Eylül olayları türünden provokasyonlar temelinde halk desteği alan Bonapartist diktatörlük meclisle de var olabilir meclissiz de. Oluşturulacak bir gölge hükümet diktatörlüğün kirli işlerini perde arkasında daha rahat yapabilmesini sağlayabilir. Bir "seçim hükümeti"nin varlığı kitleleri pasifize etmenin aracı olarak çok yararlı işlev görebilir. Başka bir deyişle, askeri darbe olasılığı illa meclisi feshederek gerçekliğe bürünmeyecektir. Darbe 22 Temmuz öncesinde de, sonrasında da, cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde de gelebilir. Dahası bu Bonapartist askeri diktatörlük kendisini çok çeşitli biçimler altında ifade edebilir. Bize düşen görünüme takılmayıp her an tetikte olmak, mücadeleye hazır olmaktır.

Seçimler ve Bolşevik Anlayış

Nasıl bir ortamda seçimlere gidiliyor? Yalnızca Türkiye'de değil, dünya çapında olağanüstü bir döneme giriyoruz. Bunun farkında olan burjuvazi böyle dönemlerde sınıfsal dengelerin bir anda allak bullak olabileceğini, bunun istenmeyen sonuçlara götürebileceğini pekâlâ biliyor. Bunu uluslararası duruma bakarak da anlayabiliriz, zira dünya burjuvazisi uzunca bir dönemdir krizin içinde.

Miadını doldurmuş olan burjuvazi çekip gitmekte direnirken, Latin Amerika'nın dört bir tarafında bir süredir devrimci kalkışmalara, devrimci ve ön-devrimci durumlara şahit olunmakta, işçi sınıfı birçok ülkede *nesnel şartlardan ötürü değil, devrimci bir siyasi önderliğe sahip olmadığı için* iktidarı ele alamamaktadır. ABD emperyalizmi tüm yenilmez görüntüsüne karşın, binbir sorunla boğuşmaktadır. Irak'ta bir batağın içine saplanmış ve en kısa yoldan kurtulmanın yollarını ararken, diğer yandan onca yıldır "arka bahçesi" diye bildiği Güney Amerika'da kendisine karşı oluşturulan ittifaklara karşı kararlı bir şekilde müdahale edememenin sıkıntısını yaşamaktadır. Beşinci yılına girecek olan Irak Savaşı'nın ABD içindeki desteğinin her geçen gün azalması, ABD burjuvazisini şu

an Irak'tan bile daha nefretle baktığı Venezeula'ya bir askeri operasyon yapmaktan alıkoymaktadır. Böylesi bir macera hem bahsedilen huzursuzluk hem ülke içindeki Latin nüfusun çok büyük kısmının müthiş bir yoksulluk ve sefalet içinde kıvranıyor olması hem de ülke ekonomisinin gerileyişi dikkate alındığında daha büyük sorunlara yol açabilir: Yıllardır uyuyan devi, ABD işçi sınıfını uyandırarak ABD'nin diğer yüzünü gösterebilir. Tüm bunlara ABD ekonomisinin gün geçtikçe Çin ekonomisi karşısında geriliyor oluşunu da eklersek durum daha iyi anlaşılır.

Aynı şekilde Avrupalı kapitalistlerin ekonomik birlikteliği olan Avrupa Birliği de tüm genişleme çabalarına karşın çatırıyor. AB projesi hayal edilen tek bir Avrupa devleti olma düşünden her geçen gün daha da uzaklaştığı gibi, bu işi yalnızca kendi iktidarları altında Avrupa işçilerinin yapabileceğini de bir kez daha hatırlatıyor. Tüm bunlara karşın, Avrupa ve ABD kapitalizmi Ortadoğu'ya ve genel olarak Asya ülkelerine daha derinlemesine nüfuz etmenin yollarını aramakta, buradaki çelişkileri arttırırken yeni savaşların da zeminini döşemektedir. Nitekim işçi sınıfının sırtından her geçen gün daha da semiren ve bölgesel bir güç olmanın hayalleri kuran Türk burjuvazisi de bir yandan Avrupa sermayesiyle bütünleşmek isterken, bir yandan da Ortadoğu'daki bu paylaşım kısıyından köşesinden ortak olmanın planlarını yapmaktadır. Bunun ülkeyi nasıl bir karmaşaya sürükleyeceğine kayıtsız olduğu gibi, içeride nasıl huzursuzluklar doğuracağından ve hem işçi sınıfının hem de ezilen Kürt ulusunun buna seyirci kalmayacağından da bihaber, daha doğrusu bigânedir.

İşte böyle bir ortamda seçimlere gidiliyor. Böylesi olağanüstü bir dönemde burjuvazinin olağan yönetim biçimi olan parlamenter demokrasi (farklı şekillerde olsa da) iki yönden de yetersizliğini gösteriyor: Hem burjuvazi için hem işçi sınıfı için. Bu nedenle parlamento konusundaki genel anlayışı ortaya koymadan seçimler konusunda tavır almak mümkün değildir.

Öncelikle bir noktanın altını çizmek gerekiyor: Doğrudur, parlamenter demokrasi burjuvazi açısından en iyi yönetim biçimidir. Marx parlamenter sistemi “hâkim sınıfın hangi üyesinin halkı parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar vermek” olarak tanımlar. Günümüzde de bu niteliğini sürdüren parlamentoda asıl kararlar burjuvazi tarafından kapalı kapılar ardında alınır, göstermelik tartışmalarla işçi sınıfının karar sürecine dâhil olduğu izlenimi verilmeye çalışılır. Bu tanım doğru ama eksiktir. Parlamenter demokrasi burjuvazi açısından en ehil, en yetkin yönetim biçimi olmasın karşın, bu biçim burjuvazinin yüce gönüllülüğü sonucu düşünerek bulduğu bir yapı değildir. Dahası bunun içeriği ve biçimi de işçi sınıfının tarihsel mücadeleleri sonucu oluşturulmuş, belirlenmiştir. Engels'in ifadesiyle,

Ezilen sınıf, yani proletarya, kendi kendini kurtarmak için olgunlaşmadığı sürece, sınıfın çoğunluğu var olan toplumsal rejimi olanaklı tek rejim olarak düşünecek ve siyasi açıdan kapitalist sınıfın kuyruğuna takılacak, onun aşırı sol kanadını oluşturacaktır. Ama kendi kendini kurtarma yolunda olgunlaştığı ölçüde, proletarya ayrı bir parti oluşturur ve kapitalistlerin temsilcilerine değil, kendi öz temsilcilerine oy verir. Dolayısıyla, genel oy hakkı, işçi sınıfının olgunluğunu ölçmeyi sağlayan göstergedir ve bugünkü devlet var olduğu sürece bundan daha fazlası olamaz ve hiçbir zaman da olmayacaktır; ama bu kadarı yeter. Genel oy hakkı termometresinin, emekçiler için kaynama noktasını göstereceği gün, onlar da, kapitalistler gibi, nerede durmaları gerekiyorsa orada duracaklardır. (a.g.e., s. 202-3)

Fakat Engels'in bahsettiği bu gün, yani devrim dönemi gelene kadar, daha doğrusu *o güne gelebilmek için* işçi sınıfının demokrasi mücadelesi okulundan geçmesi şarttır. Zira kitleler maddi durumlarından ötürü kitaptan değil, kendi deneyimleriyle yaşayarak ve mücadele ederek öğrenirler. Meclis, işçi sınıfının devrimci mücadelesini kapsayamayacağı için bir çekim merkezi değildir. Ama bugün bu tarihsel kazanım –dünya işçi sınıfının destansı mücadeleleri sonucu elde edilmiş bu hak– işçi sınıfının kendi mücadelesi sonucu daha ileri bir aşamaya doğru, yani biçimsel (sözde) bir demokratik temsiliyetin değil, ânında geri çağrılabilmenin olduğu ve dolayısıyla “koltukların” olmadığı bir “meclis”in ikame olacağı bir aşamaya doğru *gitmiyor*. Aksine, burjuvazinin en gerici kesimi olan askeri-sivil bürokrasinin verdiği iki muhtıranın ardından, her türlü demokratik hakkın kısılabileceği çıplak bir diktatörlükle ortadan kaldırılma tehdidiyle karşı karşıya bulunuyor. Parlamente'nin feshi ve

olağanüstü bir rejim, doğal olarak, beraberinde diğer demokratik hakların da kaldırılmasını, kısılmasını getirecektir. *Bu açıdan seçimleri boykot etme yönündeki aşırı sol çizgi kitlelerde daha ileri düzeyde bir mücadele etme güdüsü değil, toptan bir atalet, siyasete karşı bir soğukluk ve yabancı sınıflara havale etme ihtiyacı doğuracaktır. Bu ruh hali –rehavet, özgücüne güvensizlik, “artık ne olursa olsun” teslimiyeti– devrimci bir kalkışmanın değil, Bonapartist diktatörlüğün temelidir.* Dolayısıyla işçi sınıfı bugün kendi reformist adaylarını bile seçemezken parlamento aşmasını beklemek kabul edilemez.

Bu aşırı sol tutum karşısındaysa parlamento sevdalısı reformistler yer alıyor. Burjuvazinin sistemini burjuvazinin organları içine girip içeriden değiştirmeye, kalıcı hamleleri buradan atmaya meraklı bu kesimler her seçim döneminde olduğu gibi bu kez de mücadelenin tüm eksenine “içeriye” kaç kişi sokulacağını, kaç oy alınacağını koymaktadır. Bu aşırı sol tutum kadar bu reformist yaklaşım da Bolşevik-Leninistler açısından bir alternatif olamaz. Seçim çalışmaları düzeni meclis üzerinden değiştirmek için değil, her şeyden önce kapitalist düzeni teşhir etmek, böylesi dönemlerde siyasete ilgisi daha da artan işçilerle ve gençlerle bağlar kurmak için bir vesiledir. Bu sayede düzen teşhiri üzerinden devrimci mücadeleye çağırarak, bir sınıfın parçası olduğunu, mücadelenin sürekli niteliğini hatırlatmak esastır.

Meclise girmek de aynı görevi ifade eder. Parlamento kürsüsünü seçimden önce sokakları nasıl kullandıysak aynı şekilde kullanmak, demokratik mücadeleye olabildiğince destek için meclisten yararlanmak, ama asla esas mücadeleye ikame olarak görmemek gerekir. Bunun dışında elbette oradan elde edilebilecek her türlü hak için, küçük olduğuna bakmaksızın, mücadele etmek gerekir. Fakat belirleyici olan bu değildir. Biz hak ve özgürlüklerin meclisin deri koltuklarında değil, sokakta kazanıldığını biliyoruz.

Ne Yapmalı?

Bu temelde siyaset sahnesine bakacak olursak, burjuvazinin yine iki partiyi, AKP ve CHP’yi öne çıkardığı görülüyor. Aralarındaki pek çok sürtüşmeye karşın bu iki parti arasında burjuvazinin temsilcisi olmaları bakımından temel bir fark olmadığını biliyoruz. Bu seçim döneminde birisi “demokrasi savunuculuğu”yla AB cennetine girilmesinin, diğeri de aşırı milliyetçi söylemlerle “ulus-devletin korunması”nın nimetlerinden bahsederek topluma seslenecek.

AKP bir yandan seçim öncesinde (ve sonrasında) “demokrasi mağduru” olduğu üzerinden siyaset yapacak olsa da, Irak’a operasyon ve Kürt halkına yönelik saldırılar konusundaki tutumu da dikkate alındığında bir o kadar militarist ruhla dolup taşmaktadır. Son dönemde çıkarılan polis kanununun, yeni sağlık yasalarının da vb. gösterdiği üzere, AKP işçi-emekçi düşmanlığında diğer kesimlerle yarışmaktadır. Demokrasi şampiyonluğuna soyunmuş olmasına karşın, bu mücadelesinin tabanını genişletmek, demokrasinin asıl savunucusu olan işçi sınıfını mücadeleye çekmek yönünde bir çaba gösterememektedir. Askeri-sivil bürokrasi Bonapartist iktidarına “sivil” taban oluşturmak için faşist-darbeci kesimlerin önderliğinde binbir takla atarken, demokrasinin temsilcisi olduğunu söyleyen diğer burjuva kesimler demokrasinin kararlı savunucusu olan işçi sınıfının yine demokrasinin gerçek muharebe alanı olan sokaklara inmesini engellemek için elinden gelen çabayı gösteriyorlar. Bu da işçi sınıfının sahneye çıkışından korkan iki burjuva kampı birbirine daha da yakınlaştırıyor ve gericileştiriyor. Büyük patronların temsilcisi olan AKP, oyunu kapalı kapılar ardında, toplumun ezici çoğunluğunu aktif siyasete bulaştırmadan çözmek istiyor. Demokrasiye işçi ve emekçilerin sahip çıkması çağrısının, düzeni tümüyle sorgular hale getirecek bir ilk kıvılcım olmasından çekiniyor. Bu nedenle burjuva partilerinden birinin diğerinden farkı olmadığını söylemek, bunlardan medet ummamak, kendi özgücümüze güvenmek esastır.

Diğer yandan, bunca şeye rağmen AKP’nin sandıktan çıkacak olması olasılığı işçi sınıfını ve devrimcileri hayal kırıklığına, umutsuzluğa sürüklememelidir. Unutulmamalıdır ki mevcut AKP hükümeti burjuvazinin patronlar kulübü AB’ye girmesi yönünde şu âna kadarki bütün hükümetlerden daha kararlı bir duruş sergilemiş, sınırlı niteliğe sahip olsa da diğerlerinin cesaret edemediği

demokratik adımlar atmıştır. TÜSİAD'ın başını çektiği büyük sermayedarların bundan hoşnut olmaması mümkün değildir. Sınıfı açısından bir alternatifin de yokluğunda aynı yolu bir daha tepmek, AB'ye yaklaştıkça kâr arzusuyla yanıp tutuşurken bilindik maceralara dalmak istememektedir, hele bu alternatifin başını CHP'nin çektiği düşünülürse! Tam da bu nedenle kamuoyunda AKP yıldızlanmaktadır. AKP toplumun daha geniş kesimlerini kapsayacak şekilde yeniden yapılanmaktadır. Son dönemde partinin merkeze kaydırılması çabaları (milli görüşçülerin tasfiyesi) hep bu amaca hizmet etmektedir. Bir önceki seçimlere kıyasla AKP'nin daha büyük kazanmaya oynadığı ortadadır.

Cumhuriyet mitingleriyle ön plana çıkan, ordunun güdümündeki CHP, faşist MHP ile birlikte milliyetçi kanadı oluşturuyor. Burjuva basında olası bir "milliyetçi cephe" hükümetinden bahsediliyor. Ancak, partilerin ne şekilde bir koalisyon içinde yer alacağı üzerine fikir yürütmek işçi ve emekçilerin derdi olmamalıdır. Bu partiler işçi sınıfının taleplerini dile getirmek üzerine değil, her dönem değişen çıkarları üzerinden koalisyon oluştururlar. Devletin kurucu partisi CHP, gerici kampın asıl sözcülüğünü, darbe tellâllığı yapıyor. Cumhuriyeti koruma görüntüsünün ardında faşizan politikaları yatıyor. Diğer tüm burjuva partiler gibi, CHP'yi desteklemek de işçi sınıfına herhangi bir kazanç sağlamayacaktır. Keza barajı geçip geçemeyeceği şüpheli olan diğer burjuva partilerden de medet ummamak gerekir

Diğer yandan, işçi sınıfı örgütlerinin 12 Eylül sonrasında dağıtılmış olmasının da etkisiyle, tarih sahnesinde burjuva anlamında bile bir işçi partisi yok, ne devrimci partiler ne de reformist partiler var. Dahası milliyetçi solculuk ya da milliyetçi sosyalizm söylemleriyle ulus-devlet savunusunda ve ayrımcılıkta burjuva partileriyle yarışan partilerin, tabelalarında hangi güzel sıfatlar yer alırsa alsın, bir alternatif olmadıkları ve dolayısıyla umudun adı olamayacakları da açıktır.

2002 seçimlerindeki kriz ortamıyla kıyasladığımızda bugün parlamenter siyasete, burjuva siyasete bile kitlelerin büyük bir ilgisizliği göze çarpıyor. Bu ilgisizlik bireysel anlamda da cereyan ediyor. Dolayısıyla seçimlerde çekişme sadece burjuvazinin temsilcileri arasında geçiyor. Burada oyunu bozan tek güçlü kesim, elbette, seçime bağımsız gireceğini açıklayan Kürt halkının temsilcileridir.

Bu temelde ortaya bağımsız adaylar çıkmıştır. Burada öncelikle "reformist adaylara oy verilebilir mi?" sorusu gündeme geliyor. Bu devrimci harekete ihanetle eşdeğer midir?

Reformist adaylara oy vermek kesin olarak reddedilemez. İşçi sınıfıyla sıkı bağlar kurmuş, içerisinde mevziler elde etmiş, arkasına yüzbinlerce işçiyi katmış reformist partilere karşı böylesi toptan dışlayıcı bir yaklaşım, işçi sınıfını reformistlerin eline teslim etmek olur. Hangi programla giderlerse gitsinler bunlara güven duymamak, desteğimizi taleplerine göre belirlememek gerekir. Bunların parlamentoda diğerlerine nazaran *kökten farklı* bir tutum almayacaklarına şüphe yoktur. Fakat Lenin'in de dediği gibi, "buradan, bu kişileri desteklemenin devrime ihanet olduğu sonucu çıkmaz; buradan, işçi sınıfı devrimcilerinin, devrimin çıkarları için, bu baylara belli bir parlamenter destek vermeleri gerektiği sonucu çıkar." [8] Ancak bu şekilde kitlenin çoğunluğuyla bağlar kurabiliriz. Kendimiz henüz böyle bir güce sahip değiliz diye sekter bir tutumla bunlara sırt dönülemez. Devrimcilerin görevi işçi sınıfına verili durumundan ötürü sırtını dönmek değil, daha ileri itmektir. Böyle bir güce sahipse destekleriz, fakat her seferinde taleplerini ilerletmek amacıyla reformist olduğunu teşhir etmekten de geri durmayız. *Desteğimiz söylemlerine inancımızdan değil, söylemlerine bugün için işçi sınıfını kazanmış olmasından gelir.*

Gelgelelim bugün maalesef burada anlatılan anlamda kitlesel işçi partilerinin bile varlığından bahsedemiyoruz. İşçi sınıfına sınıf olduğunu hatırlatarak seslenen ve darbe tehlikesine karşı oluşturulacak geniş kapsamlı mücadelenin tohumlarını atacak kitlesel işçi tabanına sahip bir reformist parti bile yok. Tam da bu boşluk mevcut seçim döneminde başını esasen Kürt ulusal hareketinin çektiği bağımsız ortak aday projesi tarafından doldurulmaya çalışılıyor. Son dönem yükselen milliyetçilikten tedirgin olan, yaşanan olayları kendi varlığına karşı bir tehdit olarak gören aydınlar, DTP'yi arkasına alarak birlik yoluna gitmiştir. Bu projenin bugün ortaya çıkmış olmasının

sebeplerinden en önemlisinin yükselen faşist hareket ve darbe tehdidi olduğu ortadadır. Fakat ortada sınıf temelli bir birliktelik yoktur, işçi sınıfının kaniyla canıyla kazandığı sendikalarına, siyasi örgütlenmelerine sırt dönülmüştür. Buradan hareketle “Bağımsız ortak aday” projesinin başından itibaren işçi sınıfını dikkate almadığını, hattâ küçümser bir tavırla yaklaştığını görüyoruz. Aslında yukarıda da belirtildiği üzere, bu proje de işçi sınıfının örgütsüzlüğünün doğurduğu boşluktan yararlanmaktadır. Yapılması gereken, sendika bürokrasisine yağ çekmek değil, işçi sınıfına yaklaşmak ve sendikalarla somut talepler etrafında açık görüşmeler düzenlemek olmalıydı: Yedi saatlik işgünü, insanca yaşanabilir bir asgari ücret, örgütlenme ve ifade özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması, parasız eğitim, parasız sağlık, Kürt halkına özgürlük listenin en başında yer almalıydı. Asıl hedef de işçi sınıfının dağınık olduğu bu koşullarda sınıf siyasetini berraklaştırıp, kitleleri militan mücadeleye çağırarak olmalıydı. Fakat bu yapılmadı ya da yapılamadı.

Bu tutum ve diğer bağımsız sosyalist, devrimci-demokrat adayların eksiklikleri-yanlışları elbette teşhir edilmelidir. Fakat bugün yapılması gereken öncelikle reformistlere vurmak değil, parlamentoyu bile feshedecek duruma gelmiş burjuvaziye karşı durmak olmalıdır. Zira şu noktayı da atlamamak gerekir ki, sosyalistlerden de destek alarak oluşturulan bu “cephe” soldan destek bulamayıp kitleleşemediği ve devrimleşemediği (devrimciler tarafından dönüştürülemediği) takdirde, umudu sağda arayacaktır. Toplumsal ve siyasi kriz ortamında sahneye önce aydınlar, orta sınıflar çıkmıştır, fakat elbette liyakat hesabı sahneye ilk çıkmak üzerinden değil, toplumdaki ve üretimdeki güç üzerinden yapılır. Devrimci Marksistler olarak bu “orta sınıflar”ın lokomotif olamayacaklarını, ya burjuvazinin ya da bugün beğenmedikleri işçi sınıfının peşine takılmak zorunda olduklarını biliyoruz. Bu nedenle hem darbe ortamı altında alternatifsizlik hissi uyandırmamak hem de mücadelemizi ve propagandamızı bu gerçeği atlamadan yürütmek gerekir. Böyle bir ortamda, kendimiz bir alternatif sunamadığımız koşullar altında kısıtlı bir niteliğe sahip olsa da, darbe karşıtı kitlesele mücadelenin içinde yer alacak bu kesimlere karşı hareketi bölücü rol oynamamak gerekir.

Dahası ortada her şeyden önce, tüm yalpalamalarına karşın, Kürt halkının haklı mücadelesinin önderliğini yapan DTP vardır. Kürt halkının bağımsız adaylarının parlamentoya girmesi, Türkiye’deki işçilerin ve komünistlerin omzundaki ağır bir yük olan Kürt sorununun çözümü noktasında önemli bir fırsat, önemli bir adım olacaktır. Zaten bunun farkında olan ve bundan korkan burjuva partiler de birleşik oy pusulası başta olmak üzere türlü oyunlara başvurmaktadır.

Dolayısıyla yapılması gereken şey işçi sınıfının ve diğer ezilen kesimlerin demokratik hak ve özgürlükleri için verdiği mücadelede saf tutan, burjuvaziden bağımsız, sosyalist ya da devrimci-demokrat adaylara oy verilebileceğini söylemek yönünde olmalıdır. Aksi bir tutum boykot kadar ya da henüz kendi bir güç değilken tek başına aday çıkarana kadar olmasa da aşırı sol bir tutum olacak, darbeci güçlerin değirmenine su taşıyacaktır.

16 Haziran 2007

Notlar

[1] *The Guardian*, 23 Şubat 2009, internet baskısı,
<http://www.guardian.co.uk/uk/2009/feb/23/police-civil-unrest-recession>

[2] M. Ali Birand, *Posta*, 20 Şubat 2009.

[3] Faşizm konusunun yalnızca faşizmle değil, demokrasi, devlet ve dolayısıyla bir bütün olarak kapitalist toplumla ilişkili olduğuna, faşizmi anlamının yalnızca faşizmi anlamak için gerekli olmadığına ne kadar vurgu yapılsa azdır. “Faşizm” sorununun önemi burada boykotçuluk ve seçimler konusunda bir kez daha görülmüş oluyor.

[4] Lenin, *Collected Works*, c. 27, s. 101.

[5] *a.g.e.*, c. 31, s. 251.

- [6] “Bir Kez Daha ILP Üzerine”, *Writings of Leon Trotsky 1935-36*, s. 70.
- [7] Bu konuyla ilgili daha fazla ayrıntı için, bkz. *Laiklik, Ordu ve Burjuva Çıkarlar*.
- [8] V.İ. Lenin, “*Sol*” *Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı*, Agora Kitaplığı, 2010, s. 85.